

HLAD NA UKRAJINĚ

ČTRNACTIENNÍ ZPRAVODAJ

LA FAMINE EN UKRAINE

MESSAGER HEBDOMADAIRE.

Cíllo 1-2.

Listopad — Novembre 1933

Jižní končiny Sovětského svazu, zejména však *Ukraina*, byly letos postiženy krutým hladomorem. Je to nepopiratelný fakt, který sovětské vláda marně usiluje zatajiti před světem. Tisice lidí již zahynulo na Ukrajině a Kubáni hladě. Tisice, ne-li miliony jsou odsouzeny k hladové smrti na podzem a zvláště během příští zimy. Letošní enormní úroda na Ukrajině nezmění mnoho na této opravdu zoufalé situaci. Leda na několik málo týdnů zabrzdi vzestup této hladové katastrofy. Po novém roce lze tudiž, a právem, očekávat mimořádné zhoršení situace na Ukrajině, odkud počínaje letošním jarem, dochází poplašné zprávy, úpěnlivě volající o pomoc. Tento zoufaly a skoro beznadějný stav věci na Ukrajině a Kubáni je rovněž potvrzován cizimi žurnalisty a experty (zejména anglickými a americkými), jimž přes všecky zákažky se podarilo osobně navštívili jižní končiny S. S. S. R., postižené hladomorem. Odlišné, optimisticky naladěné zprávy známého francouzského státníka Ed. Herriota, jenž v srpnu navštívil sovětskou říši, na věci nic nemění a jsou punze důkazem nesporné obratnosti sovětské vlády, jež dovede před vymykajícími cizinci, kteří se nevyznají v bolševických poměrech, mistrně zatajiti pravý stav věci a oslnit ji několika propagančními ukázkami svého politického umění.

Poplašné zprávy z Ukrajiny o hladové katastrofě — nezustaly bez ozvěny v Evropě. Především arci reagovali na ně Ukraineri, žijící mimo Sovětský svaz. Dali podnět k pomocné akci ve prospěch svých hladovějících bratrů nad Dněprem. Ozvala se rovněž Europa, kde se právě uvažuje o organizaci mezinárodní pomocné akce ve prospěch sovětského obyvatelstva, postiženého katastrofálním hladomorem. Všude jsou zakládány pomocné výbory, ukrajinské a cizí. Takový a k čn í v ýb o r v létě povstal také v Praze. Jeho péčí vychází tento zpravodaj, jenž má informovati československou veřejnost a zvláště tisk o hladomoru na Ukrajině a v sousedních končinách SSSR, zachváctných hladovou epidemii.

Pro nikoho není tajemstvím, že tento hladomor na Ukrajině není ani přirodním ani nahodilým zjevem, nýbrž právě

naopak je zcela logickým závěrem protiukrajinské sovětské politiky, jež směruje k naprostému podmanění a porobení Ukrajiny, jsouc přesvědčení o marnosti po dobrém či po zlém obrátili tuto zem na bolševickou vůru.

Budeme zde proto přinášeti původní zprávy o tom, co se opravdu děje na Ukrajině. Budeme uváděti autentické doklady o účasnému hladomoru v této zemi, jenž vyvrcholuje připady hrozného lidoděství. Budeme zaznamenávat rovněž původní zprávy cizích dopisovatelů a znalců sovětských poměrů. Budeme věnovati pozornost bolševickým pramenům bud' osvětlujícím nynější stav věci na Ukrajině, anebo aspoň nepřímo potvrzujícím hladomor, lidojedství a epidemické nemoci v této sovětské republice. Budeme citovati kritické klasy ukrainských komunistů, odhalujících a pranýrujících protiukrajinský postup rudé Moskvy. Soustavně bude zde sledována mezinárodní pomocná akce ve prospěch hladovějící Ukrajiny a standisko tisku vůči ní. Účel tohoto zpravidla je informativní a propagativní. Chce usmáchnit československé veřejnosti orientaci v tragické situaci, v níž se ocíla sovětská Ukrajina.

*Prožíváme kritickou dobu mravní bezsádrovosti a účasné politické bezpáteřnosti; žijeme v době hrůzného úpadku výry v lidské ideály a spravedlnosti. Nicméně chceme věřiti, že tento zounfalý výkřik země, soustavně a programově ubijené okupantem, toto skoro bezmádějné SOZ zažívá rdušenté Ukrajinu, — nebude oslušeno národem, jehož tradičním heslem bylo a je *zpravda vše je!* Věříme pevně, že československá veřejnost a zvláště tisk, budou podporovati tento počin, jehož jediným cílem je upozornit Evropu na skoro neuvěřitelnou skutečnost, že ve XX. století lze před očima celého kulturního světa vylazovat mnohamilionový národ na jeho rodné půdě, vymořovat jej hromadným hladomorem!*

Proč došlo k letošnímu hladomoru na Ukrajině?

Nynější zásobovací potíže na Ukrajině souvisejí se změnami v hospodářské struktuře této země a s období politikou sovětské vlády, jež nedbal těchto změn národnohospodářského rázu.

V minulých dobách měla Ukrajina po ruce zásoby obilí, jež pro hlavní druhy obilnin dosahovaly 350—400 mil. pudů (1 pud = 16 kg). Ale uvedené změny v hospodářské struktuře Ukrajiny za sovětské vlády přivedly: a) zvýšení spotřeby obilnin se strany zemědělského obyvatelstva Ukrajiny, b) zvýšení vnitřní venkovské poplatky po obilninách. V záplati bylo tím zmenšeno množství obilí, které mohlo být dodáno pro odbytek vůbec, a množství obilí, které bylo lze využít za hranice U. S. S. R. zvláště.

V období od 1. I. 1924 do 1. VII. 1931 stoupil počet obyvatelstva U. S. S. R. z 27,049.000 na 31,484.000, tedy o 4,435.000. Tento přírůstek padá přede-

většinu na vruč městského obyvatelstva, jež v období 1924-31 stouplo o 46.7%, zatím co přírůstek venkovského obyvatelstva byl jen 16.1%. Procento městského obyvatelstva v U. S. S. R. bylo roku 1924 16.4%, a r. 1931 již 20.8%. Na venkově hodně přibylo nezaměstnaného obyvatelstva, jež z celkového počtu venkovského obyvatelstva — 24,905.000 — činilo 2,177.000, čili 8.7%.

A tak r. 1931 na 22,727.000 zemědělského obyvatelstva připadalo 8,737.000 nezemědělského; tedy 27.7% veškerého obyvatelstva patřilo do skupiny spotřebovatelů obilních výrobků.

Vedle poptávky po obilninách u nezemědělakého obyvatelstva Ukrajiny byla vždy poptávka po obili rovněž se strany toho zemědělského obyvatelstva, jež nemohlo vystačit se svým vlastním obilím. Boj sovětské vlády proti t. zv. »kulkuřákům«, kteří prodávali obilí, do jisté míry podporoval vzestup hospodářství konzumního typu obyvatelů, kteří častěji vystupují jakožto nakupovatelé obilnin. Po sjednocení těch hospodářství v kolchozy vykryly se v nich obrovské rezervy zbytčných pracovních sil. Podle sovětských údajů z r. 1931 dělaly tyto rezervy v kolchozech 59.5% veškerého počtu pracovních sil, jež kolchozy měly k dispozici.

Za těchto okolnosti bylo lze přebytek obilnin, které Ukrajina mohla poskytnouti jak pro vnitřní spotřebu, tak i pro vývoz, udržeti v bývalém rozsahu jenom za podmínek velice intenzivního zvýšení celkové produkce obili proti době předválečné. Podle údajů sovětské statistiky z doby před r. 1930, kdy tyto zprávy byly uveřejňovány a bylo možno je ověřiti, nelze předpokládati, že takový intenzifikacní vzestup produkce obilnin opravdu zde byl. V poslední době přestala sovětská vláda uverějňovat zevrubnější údaje a její všeobecná prohlášení o zvýšení této produkce v souvislosti s kolektivizaci nelze tudíž kontrolovat.

Požadavky vlády proti sedlákům, co se týče obilních dodávek, převyšují ono množství obili, které bylo venkovem dodáváno pro odbyt v předválečné době. Roku 1913 dodávalo rolnictvo z celého dnešního sovětského území na tržiště 28% veškeré sklikně. Normy povinných dodávek obilnin, uložených kolchozům, jsou letos takové: a) povinné dodávky podle usnesení S. N. K. S. S. R. (C. K. V. K. P.) ze dne 19. I. a to 3.1—2.7 q na hektar; tato dodávka, se zretelem k průměru úrody v letech 1928/30, by činila asi 30% veškeré sklikně; b) poplatek strojnickotraktorovým stanicím za obdělávání půdy a vymácaní obili, jež pro zrnitě obilniny činí 28%. (Usnesení sboru uvedených institucí ze dne 25. I., pokud se týče odměny za obdělávání půdy; pokud jde o odměnu za vymácaní, viz „Pravda“, č. 151 ze dne 3. VI. M. Černov, Chlebozagotovkl.) c) Vyrovnaní obilního dluhu (viz „Pravda“, č. 151, 3. VI.). d) Režijní poplatek z množství fakticky semletého obili. („Pravda“, tamtéž.) Avšak z toho, co konečně zbude »kolchozům« k dispozici, strhuje se pak dávky pro kolchozní potřeby a teprve zbytek je rozdělován mezi členy kolchozu, jakožto odměna za práci. Podle výpočtu, týkajícího se povinných obilních dávek v U. S. S. R., konaných roku 1930, za vedení říšťterova v obilních artálech, nejrozšířenějších typů kolchozů bylo 59% veškeré produkce a výnosu obili odečteno pro potřeby kolchozů; tudíž 41% se dostalo členům kolchozu jakožto mzda za jejich práci.

Za takových okolností se nelze diviti tomu, že ve většině knichostů vyniklého okresu (podle »Pravdy« č. 154 ze dne 8. VI.) mzda za jeden pracovní den činila v minulém roce 2—3 kg obili a v nejlepším případě stanovena byla na 5 kg za den práce. Je pozoruhodno, že mzda zemědělského dělníka na pravobřežní Ukrajině v předrevoluční době, vyjádřená v jednotce obilní, byla, podle výpočtu sovětského spisovatele (I. Drozdov: Zarabotnaja piata s. ch. rabocích do 1 poslé rukábrja. Přiboj. 1930. Moskva) 0.83 pudu žita, tedy kolem 13 kg.

Mzda člena kolchozu je vyplácena za pracovní dny, to znamená, že pracující členové rodiny musí z těchto svých přidělů vydržovati nezaměstnané členy rodiny.

Clenové kolchozů dostávají svoji mzdu teprve po vyfízení veškerých jiných povinných dávek. Letos kolchozničtí smíjí po nich poněchatи pro sebe 10

až 15% seniletního obilí. Zároveň z toho množství mají být vyřízeny všechny vnitřně-hospodářské potřeby kulhousu, počítajíce v to také zálohy na »trudodanek...«)

Dr. E. Ammende o hladomoru na Ukrajině.

Generální tajemník sjezdu evropských národnostních menšin, Dr. E. Ammende, vystoupil ve videňské »Reichspost« s pozoruhodným pojednáním o hladové katastrofě v S. S. S. R., zejména však na Ukrajině. Odtvrdňuje v něm nutnost organizovat mezinárodní pomocnou akci pro záchranu obyvatelstva, zvláště venkovského, hladovějšího pod sověty.

Na žádost ukrajinského lvovského časopisu »Dílo« (čís. 195 ze dne 28. VII.) napsal týž autor specifický doplněk k »Hlad na Ukrajině«, kde se zvrubot obírá touto otázkou se zretelem hlavně k Ukrajině.

Především konstatuje, že jsou zcela pravidlivé zprávy o hladové epidemii, zejména na Ukrajině, ale také na severním Kavkazu a v Povolží. Dovolává se autentického svědectví anglického publicisty, Garretta Jonesse, jenž procestoval letoš celou Ukrajinu a Kubán. Dojmy z této své cesty uveřejnil v »Manchester Guardianu«. Podle jeho názoru nutno letos na podzim očekávat — zvláště na Ukrajině — katastrofní hladomor, jenž si vyžadá milionů nových obětí.

Nef ještě zde ještě píšotivější doklady o hladové epidemii v jižních kontinentech Sovětského svazu, totiž přímé zprávy odtud, »Den co den«, piše Dr. E. Ammende, »přicházejí sta a sta dopisů z Ukrajiny, Kubánu a z Povolží, v nichž se opakuje jedno a totéž: žádost o pomoc, o záchranu před smrtí hladem.«

Uvedený autor obírá se pak příčinami letošního hladomoru na Ukrajině a má za to, že byl především zaviněn bezohlednou kolektivizací, při níž naprostoto selhala jedna skočka výroby — člověk.

Jinou příčinou léta katastrofy je vyhlazovací politika Moskvy proti

Ukrajině. »Loží,« praví autor, »bylo sedlákům brutálně odňímáno obilí, a proto již v únoru rádi hlad na Ukrajině, v této kdysi nejbohatší zemi...«

Tragika situace Ukrajiny, podle Dra. E. Ammende, tkví v tom, že ani sebevětší úroda nemůže ji pomocí. Jednak z důvodu technických je ještě výnos hodně problematický, jednak je i v podílu letošní sklizně předem určen pro Moskvu. Dnešní diktátor Ukrajiny a likvidátor její samooprávy, Postyšov, zcela upřímně odhaluje záměry moskevského úřadu proti Ukrajině a varuje před zbytečnou sentimentalitou k domácímu obyvatelstvu. Na prvním místě musí být zájem státu a pak teprve zájem země. Podle něho je protistátním složením, když se v zásobovací politice zajmí místního společenství. Je to zbytečná sentimentalita a přecitlivělost. »Je třeba dokazovat,« praví Postyšov dne 10. VI. ve svém známém projevu, »kterak je falčáný takový postup. Stát a jeho potřeby jsou zatlačovány na druhé místo, kdežto na první je uváděna olážka místního zásobování! Zdež to normámená, že místní výbory, hájící konzumní zájmy venkova, pracovaly proti zájmům proletářského státu!«

Pak ovšem je pochopitelný letošní rozkaz Moskvy proti Ukrajině. Proti praxi minulých let nikdo se nesmí vyhnout povinnosti odevzdat státu předepsanou dávku obilí, a to ihned po sklizni. Obilí má být okamžitě a neprodleně dodáno do státních skladů; za přesné provedení těchto rozkazů osobně jsou odpovědní komunališté úředníci.

Dr. E. Ammende předvidá tudíž, že »nejpozději v prosinci se povodeň hladové epidemie vrátí opět, a to ještě ve větším rozsahu, než jak tomu bylo dosud, t. j. na jaře.«

Proto podle něho nutno uvažovat

Pozn. red. Redakce této zpráv požádala ukrajinského národního podnikatele a znalec ekonomické politiky sovětu, prof. V. Šadovského, o sepsání této úvahy, jež na základě výhradně sovětských úředních pramenů znázorňuje vývoj zemědělských poměrů na Ukrajině za bolševické vlády.

o poskytování pomoci »hladem hynoucí Ukrajině«. »Civilisovaný svět« praví autor, »musí si to uvědomit a ne — jako letos na jaře — bezúčelně vyčkávat toho, až národy Kavkazu, Kubánu a Ukrajiny budou vymírat. Musí se odhodlati k okamžité

pomoci, aby zaváděl zdrobněl jejich smrt hladem a sebe ušetřil hanby nestoudnosti a bezcitnosti. Jak řečeno, pomoc je možná, ale nutno přistoupiti k ní včas. Netečnost neznamená být promršhána ani hodina času.«

Z dopisů ze sovětské Ukrajiny.*)

Selka z Ukrajiny píše svému synovi, jenž žije v cizině:

»Lidé u nás marou jako mouchy. Jeden lidoví a plevy; sama už to jde druhou zimu. Lidé umírají na ulicích a ihned jsou pochováváni, bez krize. Hází je po pěti do jedné jámy. Den-

ne umírá až 20 lidí. Lidé pojídati lidí. Matky bojí se pochutati své děti na ulici. Mnoho chat je prázdných, neboť lidé v nich vymřeli.«

Dcera informuje otce o hrozné situaci, v níž žije celá rodina, trpící

»Géaným hladem, hladem dosud neznámým v dějinách Ukrajiny. Rodná obec, toť poušť, zbitadlá a porostlá bylím... Během jednoho, dvou let vše zde hrozně se změnilo. Při vypravování, co a jak lidé zde začili

(zejména o letním jaře), vlasy se ježí hrůzou. Ale to již jaké také minulo. Nyní však každého sedláka trápí otázka, jaká bude nastávající zima a zvláště jaro?...«

Jeden učitel v zoufalství píše:

»Vynořuje se otázka, co dělat? Kam se obrátit o pomoc? Neži ab-solutně kam. Nastává doba mnohem horší, než revoluční časy. Bratr X.

je učitelem v P. rayoně a píše, že, až je sovětským učitelem, letos na jaře málem zemřel hladem. A při myšlence na příští jaro — trne hrůzou...«

Hle, dopis sedláka z Kyjevska, líčící všechni koloběh dnešního života na ukrajinském venkově, způsobený kolektivizací:

»Hospodářské poměry nejsou zde o nic lepší. Letos po prvně ve svém životě zhotobili jsme »bez kožichů«, jak se nyní říká. Nebot nezbýly ted ani kočky, ani pes; všechno bylo vybito na zásobení »kočičinami« (měch-syrja)... Loni měli jsme ještě krávu a tele; kráva pošla a tele všalti, přesotří donutili odvásti do A. »ve prospěch státu«. Podle trhových cen stálo 500 rublů, ale dostal jsem za ně stvrazenku na 25 rublů. Musil jsem na ni ještě doplatit za »uloupení-jednání«. Zkrátka s dobytkem jsme vyrovnaní. Letos na jaře jsem z dobytka musil vstoupiti do kolchozu. Půda ovšem také připadla kolchozu. Ještě jsem jednu nohu ochromenou,

nejsem schopen úderné práce. Musil jsem prýt z kolchozu, ale moje půda zůstala společenskou. Co mám ještě z letního úrody, kterou se mi podařilo sklidit? A co mám uloženo odvásti z toho pro stát? Všechno všudy mám 7 pudů (112 kg) žita. Zádných jiných plodů nemám ani na ukázku, neftku aspoň pro setbu. Vše to je již dávno prýt. Nyní však ve prospěch státu musím odvést toto: »prednalog — dahe«, poplatky pro konsumní a výrobní družstvo, jednotnou dan, dobrovolnou dan, zásobní a čert vi co vše ještě. Abych vypsal všechny ty »prednalogy«, potřeboval bych k tomu celou knihu papíru. Kromě toho nutno penězi zaplaviti poplatek 70

*) Z pochopitelných důvodů neuvedeme zde jména písařů a adresy těchto dopisů. Jichž originály jsou uschovány, jakožto »corpora delicti« a jako doklady o bodnověrnosti zpráv, v nich uvedených.

rublů a obilím více než 40蒲du (asi 640 g). Obilní dávku nelze zapráviti žádným peněžitým poplatkem, žádnými tisícovkami. Na trhu se tedy nedostane žádné obilí. Je zde tedy otázka: Kde a jak sebrati těch 40蒲du? Svého obilí mám 7蒲du na celý rok a musím vyživovat i z toho pět lidí. Koupit nemí kde. Je samozřejmo, že těchto daní nezaprávím; raději sám zahynu. Ovšem, že se se mnou nebudu zde plípat. Jednoduše urči lhůtu, do kdy mám vše zaprávit. Když tak neučiním, přijdou ke mně, vyženou z chaty, seberou vše za »prednalog« a prkny pobíjí okna stavení. Tak už vyhnali páli vši. A pak jdi, kam a jak chceš... To nebude ještě nejhorské, když jenom vyženou. Nebot mohou prostě sebrati celou rodinu a odvésti do žaláře. Tam budou mořit 4—5 měsíců a pak poženou na nucené práce po pás ve vodě při dobývání rašeliny, což ovšem znamená revma, nemoc a konec...«

Kubán umírá... Kubáňští kozáci jsou sověty vyhlazováni...

Londýnský časopis »The Daily Telegraph« (ze dne 26. a 28. VIII.) přinesl zevrhuindu zprávu anglického odborníka ve věcech zemědělských o katastrofální situaci kubánského obyvatelstva, zejména však tamního kozáckého. Uvedený anglický expert-agronom navštívil a projel letos na jaře severní Kavkaz, zajímají se speciálně o zemědělské poměry na tamním venkově. Jeho odborný referát o tom, co viděl za své cesty, nebyl původně určen pro veřejnost. Avšak poslední zprávy o letošním hladomoru na Ukrajině a v jižních končinách S. S. S. R. přiměly ho k tomu, že toto jeho pojednání bylo právě uveřejněno ve shora uvedeném časopisu. Hrožidoucí při tom pře dělo byla ta okolnost, že sovětská vláda jednak kategoricky popírá fakt hladu na území S. S. S. R., jednak zakázala nyní cizím žurnalistům přístup na území, postižené hladomorem, zvláště na venkov, jenž letos nejvíce trpí touto pohromou. Jeho první pojednání v »The D. T.« je nadepsáno »Návrat hladu v Rusku. K tomuto

hlavnímu názvu je dodán výmluvný podtitul »Smrt a vyplácení širokých prostorů obilní krajiny«. Autor procestoval hlavně kubánské kozácké území (celkem prostor 750 angli. mil.). Hned v úvodu konstatuje hlad na severním Kavkazu, a to již od létanského podzimu.

Vymírání obyvatelstva hladu a vyplácení celých okresů je nepopiratelným faktem. Sovětská vláda není spojovena s odbojným kubánským kozáckem a proto bezohledně je vyhlazuje. Jenak hromadnou deportací kubánských kozáků na Urál, jednak tím, že je vymořuje hladem. »Rozsáhé kozácké usedlosti,« praví autor, »jsou nyní větším dílem neobydlené...« Vše je zde zpustošeno. Tak radikálně se hledí sověty zbavit kozáckého nebezpečí pro svoji vládu. Léta sklesají na Kubáni byla brutálně odnímaná místnímu obyvatelstvu. Autor s celou rozbrodností potvrzuje nikoliv ojedinělé fakty lidojedavství. V Krasnodaru a v Stavropoli byl o tom podrobně informován a docela rnu byla uváděna jinéna oběti kanibalismu. Kubánského obyvatelstva vůči bledě a rychle ubývá, zvláště ve východních končinách. Hlad epidemicky zuhl v jižních stepích. Naproti tomu obyvatelstvo horáké samosprávné republiky uniklo této katastrofy. O rozsahu nynějšího vyhlazování Kubáne svědčí tyto údaje: V obci Ust'-Labinské pokleslo obyvatelstvo s 24.000 na 10.000; v Dimitrijevce s 6.000 na 2.000; v Timské se 3.000 na 1.500. Jiné obce, jako např. Izobilná, Kaménogradácká, Lazovská, Srédnějegorická, Timišbecká, působí dojmem opuštěných vsí. Rovněž městské obyvatelstvo hromadně vymírá. V Krasnodaru, jenž čítal 230.000 lidí, prý zemřelo 40.000; v Stavropoli, kde bylo 140.000 obyvatelstva, docela 50.000. Ve vesnicích, které anglický expert navštívil, umíralo denně průměrně 20 až 30 lidí. V celku je obyvatelstvu naprostě zyskáno. Žili se travou, kořínky, boby. Spousta stavení je opuštěna. Vesnice, postižené hladem, působí dojmem největší bezmocnosti. Hladomor jest ovšem doprovázen nekatastrofou nemocemi, zejména blížním tyfem. Některé vsi jsou tak zádrobu vylidnány.

že je těžko najít živou lidaskou bytost, aby bylo možno se zeptati na cestu. Dobytek arcí je dálko vybit. Málokde lze viděti kočku nebo psa. Jenom v kolchozech jsou krávy. Zde sedlaci jsou v situaci poněkud lepší, neboť se jim dostává podpory od státu.

V druhém svém článku, nadepsaném »Ruské vymírající sedlactvo«, konstatuje spisovatel naprosté zoufalství a apatii venkovského obyvatelstva. Sovětská vláda — podle něho — jednak popírá fakt hladu, jednak naprostě nedbá této pohromy, ač letošní hladomor je horší, než roku 1921.

Sověty dosledně odmítají nějakou pomocnou akci a naprostě jíž vylučují mezinárodní pomocnou akci. Sověty docela hromadně vyvážejí obilí do zemí právě z oblasti postižených hladomorem. Loni bylo celkem exportováno 1,500.00 tun. Sovětské úřady oficielně prohlásily, že sedlaci, kteří nedodají státu stanovené množství obilí, musejí být pokládáni za nepřátele vlády. A zatím lidé umírají na ulicích a na silnicích. O mrtvé se nikdo nestará. Autor sám pozoroval v Krasnodaru mrtvolu, jež se povalovala na ulici veřejně po tři dny. Závěr zprávy anglického odborníka je shrnut do těchto tří bodů: 1. v některých obcích obyvatelstvo již vymřelo; 2. v jiných polovina obyvatelstva zabýnsla; 3. jsou obec, kde smrt hladem není tak obvyklým zjevem.

»Le Matin« o hladomoru na Ukrajině.

Známý pařížský deník »Le Matin« ve dvou číslech po sobě (ze dne 30. a 31. srpna) věnoval dva veliké články katastrofální situaci na Ukrajině. První z těchto článků je vlastně interview s americkými Ukrajinci, kteří po 20 letech pobytu za oceánem navštívili právě Sovětskou Ukrajinu, odkud se 12. srpna přes Francii vra-

reji zpět domů. Fakta, které sdělili spolupracovníci »Le Matinu«, jsou opravdu zdrcující. Podle jejich vyprávování lze zynější stav věci na Velké Ukrajině vystihnouti třemi slovy: »Spoušt, hlad, hrobové mření«. Celé vesnice hromadně vymírají. V obci, jež má 800 obyvatel, zemřelo od jara 150 lidí. Za celou světovou válku z tého obce bylo zabito jen 7 příslušníků. Lidojedství je hroznou skutečností. Lidé se navečer bojí vycházet z domů, aby nebyli přepadeni a zabiti. Jsou četné případy, kdy rodiče zabíjejí vlastní děti, jejichž masern se pak živí. Pojídají se též maso červových mřvov, jež se vytrahávají na hřbitovech. Váude hrozná, nepoplatejná bída. Lidé jsou oteklí bladem. Děti neustále křičí, zejména v noci, že chtějí jíst. Letošní úroda je pékná, ale to na věci nic nemění, neboť pro Ukrajinu zhubde z ní velmi málo.

Druhý článek v »Le Matinu«, nadepsaný »Na cizi útraty«, právem ohala politické pozadí letošního hladomoru na Ukrajině. Dodaná k němu zeměpisná mapa Sovětské Ukrajiny předvádí území nejvíce postižené bladem. Článek v celku správně zdůrazňuje protiukrajinskou politiku rudé Moskvy, směřující k naprostému porobení Ukrajiny, jež proti své vlasti ocílí se pod komunistickou vládou. Právě proto, aby vyplnila větší touhy po samostatnosti, organizovala sovětská vláda soustavný hrozný hladomor, jenž nyní zuří, v domnění, že takto vyhlidi celý národ, jehož jediným hřichem je -- touha po svobodě. V tomto článku je pak velice podrobně a věcně vyličena sovětská zemědělská politika na Ukrajině, jež v podstatě znázemí soustavné vysávání této kdysi bohaté země, přetížení místního obyvatelstva neanechitelnými daždění a obilními dávkami. Není tudiž divu, že tento cílevědomý protiukrajinský postup Moskvy musí v záplati vésti k letošní hladové katastrofě.

Anglický hlas o hladu na Ukrajině.

Anglický publicista John Garret, býv. osobní tajemník Llyod Georgea, navštívil letos na jaře jihovýchodní končiny Sovětského

svazu, postižené hladem, zejména však *Ukrajiny*. Vyšíčil pak své dojmy podrobně ve známém literárním londýnském časopisu »Manchester Guardian« a dospívá k tomuto celkovému úsudku o nynější situaci na sovětské *Ukrajině*:

»Ukrajina, země, jež vždy oplývala bojnosti, je nyní obyčejnou pouští. Sediák, utýraný, pronásledovaný, vyháněný, trouží jíž po dobrovolné smrti. Na ukrajinském venkově je ticho jako na hřbitově.

Ukrajina je nadobro okoupena, život v největší nouzi. Když Ukrajinec byl pánem své půdy; dnes, když projíždíte Ukrajinou, vidíte ve-

liké zástupy sedláků, jak utíci na vlaky a zebrat na cestujících.

Hlad, jenž letos trdi na *Ukrajině*, je bez sporu větší, než v letech 1921/23. Bida zotročeného zdecimovaného obyvatelstva přesahuje veškerou obratlostnost.« (Viz »Národná sylva«, Černavice, 20. VIII. 1933. str. 58.)

Cizí žurnalisté nesmějí na *Ukrajinu*.

Moskevský dopisovatel »New York Herald Tribune«, Barnes, uveřejnil ve svém listě (21. VIII.) tuto pozoruhodnou zprávu, jež vrhá ostré světlo na kritické postavení, v němž se octla letos sovětská *Ukrajina*:

»Nová cenzurní nařízení,« čteme v této zprávě, »uskutečně uzavírají přístup zahraničním zpravodajům v S. S. S. R. do těch kocučin, kde situace není příznivá.

Ukrajina a severní Kavkaz, kde vypukl hlad již v zimě a na jaře, jsou nyní uzavřeny pro samostatné cesty cizích dopisovatelů.

Již po dobu pěti let je zde ohlašována úroda, a že nyní cizím zpravodajům je zakázován přístup sem, aby ověřili pravdu, známou ovšem úžasnotu zimu tam, kde měla být úroda.

Ač nelze ověřit žné smrti, mám za tu, že i zo odvodněně předpokládat, že během minulé zimy a letosního jara v Sovětském svazu zemřelo celkem 1 milion lidí, zvláště sedláků. Skutečné udaje mohou předstihnouti tento odhad.

Dnes sovětská vláda zakázala stálému dopisovateli »Christian Science Monitoru« v Bostonu (Mass.), W. G. Chamberlainovi, jenž bydlí v Moskvě již 11 let, odcestovat na Kubán a do okresu połtavského a charkovského, ať do nedávna ještě tento žurnalistu směl volně cestovat do všech končin Sovětského svazu.

Již od února sovětská vláda nedovoluje žakových cest informačního rázu.

Když jsem letos v lednu popsal stav věci na severním Kavkazu, dala mi sovětská tisková služba pokyn, abych více nepodnikal cest na venkov. A když jsem si začátkem dubna koupil železniční lístek do jednoho města na *Ukrajině*, chtěje se na své oči podívat na tamní venkov, byl mi shora uvedený pokyn tlumočen jakoto neodvolatelný zákaz.

Zprávy dopisovatele německé »Kölnische Zeitung« o jeho cestě po Kyjevsku na *Ukrajině* byly takové, že potom všechni zahraniční žurnalisté dostali pozvání do Tiskové služby, kde jim bylo oznámeno, že napříště pro každou cestu na venkov bude třeba, aby měli zvláště povolení komisařství pro zahraniční věci.

Zahraničním dopisovatelům, kteří přijíždějí sem na krátkou dobu, jsou resty na provincii povolovány jenom pod dozorem, což připomíná »potémkinské vesnice«, jež byly budovány za doby Kateřiny Veliké.

Nechci vzbuzovat dojem, že Sověti zbudovali divadelní vesnice, ale právem lze říci, že sovětská vláda znamenitě dovedla zatajiti před cizinci cestovatelem doklady o tom, co se stěhovalo za minulé zimy a jara.

Je zajímavé, že všeobecně známý zahraniční spisovatel, jenž za posled-

nich deset let častěji navštěvoval tuto zem za účelem výzkumu zemědělských poměrů, letos obdržel visum s podmírkou, že nesmí opustit Leningrad a Moskvu.

Nová tato nařízení fakticky velice omezila význam stálých zpravodajů v této říši. Tato nynější omezení do celu ruší politiku ministrského předsedy V. M. Molotova, jenž r. 1931 vyzýval cizí žurnalisty, aby se neobháje ptesvědčili o tom, zda existuje nucená práce v sovětských lesních táborech...«

Tolik moskevský zpravodaj známého amerického časopisu. Co zde plíše, je jen akvélým potvrzením faktu, že pod vládou Sovětů není vše v pořádku a že Moskvě velice záleží na tom, aby se svět nedovíděl o všem, co se skrývá ve stínu - kladiva a srpu.

Hlad na Ukrajině je nepopíratelným faktom.

Ze zavřené důvěrné zprávy císaře, usazených na Ukrajině, majejících speciálně v evidenci osud svých tamních soukmenovců, rovněž ohrožených hladovou katastrofou, vyvstá, že již letos na jaře (v dubnu a v květnu) byla situace nejenom na ukrajinském venkově, ale i v obou sídelních městech, hrozivá a že se tudíž dala předem očekávat nynější všeobecná pohroma. Zvláště v západní Ukrajině se hladomor rychle šířil. Skutečný stav však byl mnohem horší, než se o tom soudilo. Mrtvoly obětí hladu povalovaly se v Kyjevě docela veřejně po několik dnů. V kyjevském vězení bylo zavřeno v květnu 140 žen, bud uavědčených z lidojedství, anebo právem podezřelých z tohoto hrozného zločinu. Uvedená zde zpráva z Kyjeva je potvrzena a do celia doplněna z Charkova. Charkovský dopisovatel konstatuje, že zprávy v evropském tisku o hladomoru nejsou naprostě přemrštěné. Spíše naopak — nevystihují zcela katastrofální stav však na Ukrajině. Podle téhož sovětského vláda byla bezmocná něco fakticky učinit a věnovala svoji pozornost jen propagandě ve prospěch setby. K tomuto účelu bylo v Charkově zmobilisováno 7000 úředníků.

Jsou to sice nadšenci komunismu, ale většinu dílem lidé, kteří naprosto se nevyznají v praktické agronomii. Jínan vláda postupuje proti sedlákům bezohledně a velice krutě. Sovětské úřady chtějí stát co stoj proasidit svůj zemědělský plán. Neohlížejí se na to, kolik lidských životů to bude stát. Nejméně přecin v tom směru je trestán jako těžký prolistatní zločin. Zvláště krutě je trestáno znecítání osetylch lánů býlim, někdy až 10 lety nucené práce. Místní úřady nejsou s to, aby způsily veřejná draconická nařízení moskevských úřadů a proto bezohledně terorizují venkovské obyvatelstvo. Ve všech už na jare situace na Ukrajině byla zoufalá a neudržitelná.

Ukrajinskí komunisté v Polsku žalují a odsuzují Stalinovu diktaturu na Ukrajině.

Je pochopiteľno, že tragická situace na Ukrajině a zvláště zjevny již protiukrajinský postup Moskvy nemohly zůstat bez reakce na této straně sovětských hranič, kde ve východní Haliči a na Volyni rudý Kreml měl své četné a oddané stoupence, jejichž sovětofascistický vývěralo ponejvice z polonofobie pro protiukrajinskou politiku Polska.

Ve Lvově spáchal v srpnu sebevraždu vynikající halický komunista M. Stronásky, úředník tamního sovětského konsulátu. Měl nařízeno nastoupiti cestu do Moskvy. Volil raději sebevraždu. Přísně si připomínil osud svého předchůdce, Lapčynského, bolševického konsula ve Lvově, jenž, ač prokázal Moskvě cenné služby jakožto propagátor komunismu mezi polskými Ukrajinci, byl něméně odvolán do S. S. S. R. a tam popraven, jas obžalován z nacionálního účbytky.

Ještě před sebevraždou Stronáského jiný ukrajinský komunista v Polsku, Št. Volynec, bývalý poslanec varšavského parlamentu, uveřejnil své »Slovо k přátelům«. Je to »Volejný dopis« k ukrajinským komunistům, v němž autor ostře kritizuje a odsuzuje přehmaty a zločiny sovětské vrády proti Ukrajině.

V úvodu vysvětluje, proč se rozhodl porušit konečně stranickou dis-

Cíplihu a vystupuje s touto svou protibolševickou obhájbohou, ať dosud můžky trpěl to, »co se děje na sovětské i ukrajinské, a neřagnoval ani když bez soudu byl zastřelen v Moskvě G. P. U. osobní jeho druh, komisař Putáček (Konar), anebo když spáchal sebevráždu M. Chvyťový. K tomuto veřejnému vystoupení přiměla ho sebevrážda Skrypnykova, jež otfásla jím »do hloubi duše, a proto,« praví, »nemohu více jít mrtvě. Všeobecné zájmy jsou dôležitější, než posluhlost ke skupině.«

Autor pak podrobuje věcné a zdravující kritice politiku stalinovské vládní kliky, jež zradila zájmy světové revoluce a socialismu, fakticky sledujíc jen centralisticko-rusifikační cíle, konkrétně obnovu »jednotného nedělitelného Ruska«. Odtud protoukrajinský kurs této politiky, jež směřuje k naprostému podrobení Ukrajiny Moskvě.

Ukrajinská komunistická strana je v naprostém područí a pod vedením ruských bolševiků. Za celou dobu jejího trvání ani jednou generálním tajemníkem nebyl Ukrajinec, ač se jich vystřídalo již několik. Na doklad uvádí autor jména dosavadních generálních tajemníků U. K. S.: Dva z nich byli Russové - Molotov a Lábeděv, dva židi - F. Kohn a Kaganovič; zyni tuto funkci vykonává Polák - Kosior. Ukrayincům, i sebeLOYALNĚJŠÍM, byly svěrovány ve straně jen rušta podřadni.

Zkrátka, v této věci setrvává se na stanovisku, formulovaném Zatonským-Manužilovem v letech 1918/19 (na t. zv. »Homelaké poradě«), že »Ukrajinu musí podmaniti pro Sověty, s pomocí sovětské armády, avšak nikoliv mistřího původu.«

Zároveň a bezohlednou centralizaci v komunistické straně zaváděl se rovněž hospodářský centralismus a rykotříškování Ukrajiny. Samosprávy Ukrajiny hospodářská politika Moskvy naprostě nedbá; je to zdůrazňováno i v běžném sovětském názvosloví, podle něhož Ukrajina je obyčejně nazývána »jižní« anebo »jihozápadní oblastí«, »černozemním územím« atd. Bolševický národnohospodářství Volobujev odhalil, kterak rudiá Moskva vysazívá sovětskou Ukrajinu;

jejich hospodářský vztah lze fakticky vyjádřit známými pojmy: metropole - kolonie. Autor nepopírá zcela technické a hospodářské výmoženosnosti v S. S. S. R. a na Ukrajině. Upozorňuje však na to, že mnoho z nich existuje jen na papíre a že sovětské statistické údaje jsou často fiktivicky přemrštěné, a že je proto nutno je brát s jistou rezervou. Potenciální statistického žarlatánství »úřední kruhy S. S. S. R. chtějí fascinovati jak své občany, tak i cizinu.«

Stejně žarlatánsky a dryáčnický se zneukává vladou sovětu také zásady národního sebeurčení, jež tam ve skutečnosti vypadá velmi problematicky. Značné úseky ukrajinského národopisného území nejsou dosud přivřeteny k Ukrajinské republice. Zezalý M. Skrypnyk neuhrozen se domáhal nejednou oprav hranic U. S. S. R. podle národnostního principu, avšak marně. Vyneslo mu to jenom výtku nacionálního bovinismu a separatismu. »Seberučení Ukrajiny« ironizuje autor, »pokročilo již tak dále, že dnes není tam doslova žádného samostatného republikánského úřadu, nezávislého na lidových komisiátech v Moskvě, až podle ústavy z r. 1923 bylo jich na Ukrajině několik.« Autor učí pak, kterak postrupné byla odstraňována samospráva Ukrajiny a rušeny její zvláštní komisariáty, až letos konečně byl zrušen poslední, »komisariát-sirotek«, totiž komisariát justice. Z celé územní autonomie Ukrajiny zbyl už jen pouhý její název »Ukrajinská socialistická radjanská republika.« Ale patrně, podotýká citovaný spisovatel, »i tento název brzy zmizí, neboť jsou již některá změnila, opravňují k takové doménence, jak jaem na to upozornil shora, mluvě o hospodářských věcech.«

Rovněž na poli kulturním proti sovětská Ukrajina kritické období. »Nyní,« piše autor, »lze pozorovat na tomto úseku hrozivé a neklamné příznaky rozvratu. Bez jakékoli nadzásky lze říci, že se věkera ukrajinská kultura nalézá pod policejním dohledem moskevských a domácích rusomanů (rusočapů) a jejich místních příručích.«

Nyní je z kontrarevoluce podezi-

rán docela i nový pravopis, navržený Všekrajinskou akademii věd. A taková nevinná a národní slova, vyskytující se v tomto slovníku, jaké např. sočka (čočka), anebo pozemky (pozemní), jsou pokiadána za protiruský šovinismus, ježto ruština pro jejich označení užívá cizích výrazů: linza (podle němec. die Linse) a gurisontálny.

Ukrajinské literární spolky a skupiny byly rozpuštěny. Podle rozkazu Moskvy byl zřízen jednotný Ruský svaz spisovatelů, kam musí vstupovat také ukrajští pracovníci péra. Talentovaní spisovatelé jsou na indexu, literární spříznění a bocháčiště, podkupující Moskvě a Stalinovi, jsou favorisováni.

Bolševické vedoucí kruhy jsou často analfabety v ukrajinských kulturních a národních věcech. Na důkaz uvádí autor dva akvélé příklady. Když se jednalo o návrhu na postavení pomníku známému ukrajinskému spisovateli v Halici, v Frankovi, jenž zemřel za světové války, jeden z přítomných bolševických činitelů vážně prohlásil: „Necht' tento Franko osobně podá žádost!“. Jindy zase se v Politbyro mluvilo o vlivu Dra Doncova (známého ukrajinského publicisty-emigranta, nacionalistické orientace) na ukrajinské komunisty směrem Šumáckého; do debaty zasáhl mokevský bolševický potentát rezolutní poznámkou: „Vyhodte toho humpa ze strany.“ To jsou fakta, jež nepotřebují vysvětlivky. Nyní na Ukrajině rádi mokevský »mistrodržitel« Postyšov, jenž dohnal Skrypníka k sebevráždě a docela cynicky prosazuje desukratifikaci Ukrajiny.

Ukrajští komunisté proti S. S. S. R.

Ukrajinský halický tisk uveřejnil v září »Otevřený dopis sedlákům, dělníkům a pracující inteligenci západoukrajinského území« peti ukrajinských členů Československého výboru ukrajinské a běloruské komunistické strany v Polsku. V tomto dopisu se praví:

»Každý z nás, jemuž na srdci leží osud Ukrajiny, pozorně sledoval vý-

voj věci ve všech částech ukrajinského území, zejména však v t. zv. sovětské Ukrajině.

Každou zprávu, kterou odhadem přináší časopisy, četli jsme s radostí. Ukrainsace, Dněprostroj, traktorové stanice, kolektivizace atd. byly pronás významou.

Ale... Naše mysy nebyly než bohatou fantasií. Sovětská Ukrajina, toč ruská provincie, pouhý název pro někdejší maloruské generální gubernatorství. Bez svolení Moskvy Ukrajina nesměla ani reknout, natož aby snad se zastala nás. Ale nechtěli jsme o tom věděti; větili jsme v »bratrství, lásku a svobodu«; byli jsme nadšení, čtuče v časopisech, zádarmo kolportovaných, o vymozeneosteckých atd. Ukrajině.

Avtak naši hypoteze je konec. Sebevražda Chvylového a po ní Skrypníkova poučily nás, že máme být zatkoceni. Nám nedověřují. Ti dle našich soudruhů bylo popraveno. Ruský šovinismus jádře. »Jednolné a nedělitelné Rusko« bylo opět obnoveno v podobě S. S. S. R.

Továrný nepatří dělníkům. Půdu sebrali sedlákům a z nich nadělali otroky. O tom svědčí dopisy ze sovětské Ukrajině. Ukrainská národnostní otázka nebyla rozhodnuta.

Vlci shodili se sebe ovčí kožichy. Vycenili zuby. Ukrajští dělníci a rolníci jsou povinni dátí rozhodnou odpověď mokevským potlačovatelem. Jejich bujární tisk vracejte zpět! Ať čtu jej jejich zaprodanci. Uvědomění soudruži nebudou jej čísti. Dočti jíž ktež a ohlupování našeho lidu. Je nutno učiniti tomu přítrž!«

Uvedený zde projev podepsali ukrajští členové ústředního výboru komunistické strany západní Ukrajiny z Polska a členové ústředního výboru komunistické strany západní Běloruska 29. srpna 1953.

Tragedie prof. M. Hruševského.

Mychajlo Hruševskýj je ukrajinským Palackým, autorem monumen-tálních dějin Ukrajiny, jichž dosud vyšlo 9 silných svazků a jež nejsou a nebudou patrné dokončeny. Přes 40 let pracuje prof. M. Hruševskýj plně

a neúhavně pro ukrajinský národ, a to nejenom jako historik, vědec, ale i jako politický a veřejný pracovník, zanícený národní buditel, soudci o osvobození své porobené vlasti. Kyjev a Lvov byly střídavě středisky jeho bardatské a veřejné činnosti. Roku 1917, když vznikl ukrajinský samostatný stát, stává se prof. M. Hruševský předsedou »Centrální rady«, prvního ukrajinského parlamentu. Po hetmanském převratu a potom když Němci rozehnali Centrální radu, odchází prof. M. Hruševský do ciziny, kde opět vyvíjí rozsáhlou a velice plodnou vědeckou činnost. V cizině se svrátá nějakou dobu i po bolševickém obzásení Ukrajiny. Chybějí mu tam však nutné prameny pro další svazek jeho dějin Ukrajiny. A tak se rozhoduje, že se vráti do vlasti, aby v ní dle pravosti o svém životním dile. Bolševici znamenitě využili tohoto jeho návratu ve svých prospěch. Zatím prof. M. Hruševský organzuje historickou sekci Všeukrajinské akademie věd v Kyjevě a pilně pracuje o IX. svazku svých dějin Ukrajiny, který vychází r. 1929. Je věnován době velikého ukrajinského hetmána B. Chmelnyckého a oslavuje odhaluje zákeřnost moskevské politiky, směřující k podmanění a porobení Ukrajiny. Bolševikům nebylo vhod toto pravdivé vyličení rusko-ukrajinského poměru v minulosti, jež totík ptipominalo situaci, v níž se octla Ukrajina pod sověty. Prof. M. Hruševský byl obžalován z nacionalistické úchytky a protisovětské kontrarevolučnosti. Byly čineny pokusy dostat ho do známého charkovského monstrepresusu (r. 1930) proti ukrajinským intelektuálům, ale marně. Sovětská vláda nařkla ho pak z toho, že udržuje styky s ukrajinskými esery-emigranty v Praze. A to stačilo, aby byl odstraněn z Akademie a vypovězen do Moskvy, kde byl fakticky internován v nezdravém, věhkém, tmavém pokoji. Zde joni pro soustavný hlad slavný ukrajinský historik onemocněl kurdejemi a letos docela oslepl. Nicméně i přes toto těžké pštrosí osudu pokračuje prof. M. Hruševský ve své vědecké činnosti; diktuje své dceři Dějiny ukrajinského pisemnictví, o nichž začal

pracovati po revoluci a jež mají být protějškem a doplňkem jeho monumentálních dějin Ukrajiny. Tragický osud patriarchy ukrajinské vědy je smutným dokladem protiukrajinského zaujetí moskevské bolševické vlády.

Ukrajinci komunisté proti Moskvě.

Protiukrajinský ostrý postup sovětu v poslední době nezastavá bez vlivu na ukrajinské komunisty mimo S. S. S. R. Uvádíme zde pozoruhodný doklad o tom, že ukrajinci komunisté nechtějí dále být v područí moskevských uchvatitelů. Je to prohlášení (ze dne 7. IX. 1938) ukrajinského celkového komunistického pracovníka v cizině, D. Ferkušaka-Hryhorovyče, zakladatele ukr. komunistického dělnického spolku »Volja« v Berlíně. Ve svém projevu odhaluje a pranýruje istinou zákeřnost a prohnanost sovětské politiky. Praví dojova:

»Hromadnými popravami v podzemí G. P. U. bez soudů, hromadnou deportací na listou smrt do severosibiřských tundr a jinými treaty terorisiuje (sověty) miliony pracujících lidí, činice z nich bezlesný dobytek.

Skutečnost ukázala, že se tam pod internacionálně-centralistickou rouškou provádí hanебný velmocenský nacionalistický šoviniérský pamujícího ruského národa, jenž zotročuje podmaněné nesamostatné národy, uváděje je ve stav otructví, horší, než jaký byl za doby roboty.

Nacionální politika krvavého ruského Kremlu nicméně se liší od vlády absolutismu; právě naopak, tato banda zlodinců a zlosynů, jež se zahrnula v Kremlu, rozbodla se zničit vše, co ohrožuje její krvavé řemealo.

Maje na zřeteli tuto ukrutnou skutečnost, pferušuji ideologické pojítko s komunistickým hnativem (slavnou) a svoji spolupráci s nimi odzvuzuji jakožto zločin proti národně-osvobozenanským snahám svého ukrajinského národa.

Pro Ukrajince, v jehož srdeci doulívá byť sebemenší jiskřička lásky

k svému porobenému národu, nežmi byti místa v komunistickém hnutí...«

Letošní sklizeň na Ukrajině.

Světový tisk soustavně popírá zprávy o hladomoru v U. S. S. R. konstatování faktu letošní rekordní úrody na Ukrajině. Zamítá je při tom všeck, že tato úroda předem je určena pro výnos a že místnímu obyvatelstvu z ní zhude pramaloučko. Moskevská vláda zatížila přímo draconická opatření, aby letošní sklizeň byla stůj co stůj zajištěna především pro státní potřeby. Za uložené pro stát obilní dávky učinila odpovědnými místní komunistické činitele. V zápetí to způsobilo účasného zmatek na Ukrajině. Pro jistotu bylo sklizeno obilí nedočkalé, jež je pak mičáno s dobrým obilím dohromady, a tak dochází k hromadné zkáze obilí již uloženého.

Zenovský dopisovatel «Dila», dobře informovaný o sovětských věcech, v článku »Letošní žně na Ukrajině« (čís. 248) podává na základě bolševických pramenů — zejména »Izvestija« — hodně dokladů o zkáze obilí letošní úrody pro překonanou sklizeň. Žně prošly na Ukrajině v tempu opravdu rekordním. Do 31. VIII. bylo pokoseno 95,5% veškeré

obilní plochy a do 2. IX. dopraveno do Ruska 60% obilní dávky, uložené Ukrajině. »Izvestija« konstatuje však, že v mnoha případech bylo pokoseno nezralé obilí, na př. v okrese Žitomirském. Nicméně bylo dodáno do sběrných stanic, ač mělo 27 procent vlhkosti. V zápetí takové obilí bolná a kazí se. Simferopolské elevatory nepřijímají vlhkého obilí a toto je pak vyhazováno. Mnoho obilí se kazí rovněž během dopravy. Ve stanici Krasnyj Liman je 1500 vagónů obilí. Z toho 200 vagónů není vůbec přikryto a namoklé se kazí. Také na Kubani, jež vymírá hladem, přichází takovým způsobem mnoho obilí nazmar. Na příklad v tamrujské oblasti leží 900 tun pěnice a ječmen nad fekou, a není nějak zajištěno před nepobodou. Sta a sta tun obilí leží bez přikrytí ve stanicích Linějnaja a Krymskaja. V Dněpropetrovsku je ve dvoře bez přikrytí 37.000 tun obilí. V Černihově se nakupilo jist 10 mil. tun vlhkého obilí, jež není možno nijak využíti. Zkrátka, v době hromadného hladomoru na Ukrajině přicházejí tisíce tun obilí bez účelné nazmar pro byrokratickou bezhlavost sovětských úřadů, jež sice dovedly překotně skliditi letošní úrodu, ale nejsou s to, aby vhodně zajišťily tuto sklizeň před nevyhnutelnou zkázou, aneb dopravily ji z Ukrajiny.

Zvoňme na poplach!

Tak významně a symbolicky je nadepsáno provolání k ukrajinskému národu Ivovského Veřejného výboru pro záchrannu Ukrajiny ze dne 25. VII., podepsané zástupci 25 ukrajinských hospodářských a kulturních organizací v Haliči s parlamentními ukrajinskými zástupci v čele. Tento projev je historického a všeňárodního významu. Uvádime jej zde proto v celkovém znění.

•Ukrajinský národe!

Veliká Ukrajina. Tvá pevnina, ta-
to nejbohatší země Evropy, je nyní
zachvácena křesťmi hladových muk a
utrpení, zakouši nesnesitelný národní
tlisík. Ruští komunisté-bolševici, kte-
ří ohněm a mečem rozbořili ukra-
jinský stát nad Dněprem, kteří bo-
dáky zaváděli svoji diktaturu v naší
zemí, popravují teď ukrajinský ná-

rod. Vyhlazují nejlepší syny jeho za-
stávěním, týrají je v žalářích a ve
vyhnánnství, hromadně vymořují bla-
domír veškeré obyvatelstvo Ukrajiny.

Není to jenom povídka nebo kiep,
je to čistá pravda! O této děsné prav-
dě nyní hlasitě mluví již celý svět;
o této bolestné pravdě plní naši tam-
ní bratři v četných svých dopisech
přibuzným a přátelům. O této hro-

ne pravdě vypravují také četní uprchlíci z bolševického jafma. A zároveň tuto tragickou pravdu zatajují komunisté. Ze všech dopisů našich bratrů a ze všech vypravování uprchlíků slyšíme zousalý výkřik: >Zachraňte nás, neboť hyneme násilím a hladem!<

Ukrajinský národe!

Kdekoliv žiješ mimo hranice Velké Ukrajiny — ať v Maďarsku, ať za oceánem v Americe, anebo na Volyni, nebo v Chelmsku, v daleké Austrálii, v Bukovině a Besarábii, v Čině a na Podkarpatsku, v emigraci v Evropě, anebo v horlké Africe — nikde nezmíš klidně přihlížetí velikým mukám a utrpení svých ztrocetých a hladovějích bratrů! Musíš říci své pevné slovo otrokářům a pověděti celému světu o hrozném osudu svých bratrů! Musíš tak učiniti, aby s zachránil existenci 35 milionů bratrů, aby s zároveň takto zachránil sám sebe, své národní byli před vyhlazením! Neboť komunističtí moskevští diktátoři ukládají již o samotný život ukrajinského národa, jenž se octl pod jejich vládou. Znicili veškerý blahobyt ukrajinské země, zrušovali ukrajinské národní hospodářství a násilnou kolektivizaci nadobro zardousili venkovské obyvatelstvo, vydávajíce je hladomoru všanc. Na ukrajinských širokých žirných lánech roste nyní převážně býli a ukrajinský zemědělec v hladových mukách dozpíl až k údojedství. A toh nejhroznější zjev pod sluncem. Aby v semědelské zemi hlydy bratr bratra pojídali, o tom nealyšel jistě svět a tobě neznala ještě naše země.

Než ani údojedství nezadrželo ruské komunisty před tím, aby se nyní, za letočení neveliké ūrody, nemocnili předem veškeré ukrajinské sklizně. Komunisté rozhodli, že veškeré obilí z Ukrajiny má být dopraveno na sever, do ruských průmyslových ústředí, zároveň takto vydávajíce hromadné ukrajinské obyvatelstvo všanc smrti hladem. Odpor obyvatelstva proti takovému vydrážení země a proti vymotování hladem trestají komunisté tím, že je vyhlašují neúprosenými popravami, svalujíce veškeru vinu za špatnou sklizně na

ukrajinské národní uvědomění a utiskují proto politicky ukrajinský národ hluč, než moskevští carové. Ruší zbytky politické samosprávy sovětské Ukrajiny, ničí veškeré ukrajinské kulturní vymozzenosti a odstraňuje ukrajinu. Zkrátka, ukrajinský organismus, vysílený hladem, podrobují terorem politickému útlaku, jemuž není rovno v dějinách žádného národa.

Ukrajinský národe!

Dovrhla se mira Tvé trpělivosti. Není možno déle mlčeti! Všude, kde tlukou ukrajinská srdece, nutno nejenom protestovati proti všem komunistickým násilnostem, nýbrž bureovatí svědomí celého lidstva, pohnouti celým světem, aby si povšiml Tvého postavení a přispěl Ti pomocí.

Ukrajinci parlamentní zástupci a všechny ukrajinské ústřední spolky založili ve Lvově Ukrajinský veřejný výbor pro záchrannu Ukrajiny. Obdobné ukrajinské výbory nutno zřizovati po celém světě. Jejich práci je třeba uvést i navzájem v soulad a společným úsilím snažiti se dosáhnout zlepšení osudu našich porobených bratrů na Velké Ukrajině.

Ukrajinský národe!

Kdekoliv žijíš, na rodné půdě, anebo ve vyhnanství, v Evropě nebo za oceánem, postav se svorně ve společném říku do boje proti násilí! Zamobilisuj veřejné světové mládeni proti všem komunistickým hrdzám na Velké Ukrajině! Pomáhej svým bratrům na Velké Ukrajině, čím a jak můžeš! Lvovský Veřejný výbor provede hromadnou záchrannou akci ve vlasti i v čině a v nejkratším lhůtě oznámi zevrubný její plán. Ve své činnosti společná výbor na svou spolupráci všechny Ukrajince, kteří jsou ochotni upřímně a jednotit v zármutku se svými utiskovanými bratry nad Dněprem.

A Vy, neštastní, hladem otekli bratři žijici nad Dněprem, na Kubáni, na Donu, přijměte nás projev obdivu pro své hrdinnté chování v neštasti; přijměte projev nejhlubšího soucitu ve velkém utrpení a budete ujištěni, že dříve nebo později nastá-

ne konec Vašim mukám a komunistickým mraky a tmou, obklíčující Ukrajinu, zazáří slunce svobody!

Lvov dne 25. července 1933.

Ukrajina v předsmrtných křečích!

Takový je název veřejného prohlášení »Ukrajinského řecko-katolického episkopátu halické církevní oblasti učí všechny události na Velké Ukrajině ke všem lidem dobré vůle« ze dne 27. VII. 1933, podepsaného ukrajinským metropolitou O. Šeptyckým a všechni východohalickými biskupy.

Z tohoto projevu vyjímáme několik podstatných odsavaců: »Ukrajina v předsmrtných křečích! Obyvatelstvo vymírá smrtí hladu. Založena je současná nepravělnost, podvod, znemocnění — lidojediská soustava státního kapitalismu docela zpustošila tuto zem, před očividnem ještě bohatou...« Tato výzva znamená se pak o známém protestu, který vznáší před třemi lety Vatikán proti bolševictví a k němuž se připojil celý katolický svět. »Nyní vidíme,« praví se dále v tomto projevu ukrajinského episkopátu, »následky bolševického postupu: situace se tam den ode dne stává hrozivější.

Prosíme lidi všech křesťanů celého světa, všech věřících v Boha, zejména však dětí a sedláků, především arcí našich krajanů, aby se připojili k tomuto projevu protestu a žálu a postarali se zároveň o pokud možno největší jebo rozšíření do nejvzdálenějších končin světa.

Všechny rozhlasové stanice rádiame, aby oznamily tento náš projev celému světu. Snad bude vyslyšen také i v ubohých chybách našich venkovských, umírajících hladov.

Protest ukrajinských socialistických stran.

Při mezinárodní konferenci II. socialistické internacionály, jež se konala letoš v srpnu v Paříži, ukrajinská s. d. strana a ukr. socialistická

radikální strana v Polsku, dále zahraniční delegace ukr. s. d. strany z Velké Ukrajiny vydaly společný manifest k socialistickým stranám celého světa, vyzývajíce v něm mezinárodní proletariát k protestu proti bržozoviadě sovětů na Ukrajině.

»Po 14 letech sovětské diktatury,« čteme v tomto projevu, »umírají dělníci a sedláči hladov. Jedinou příčinou toho hladu je bezohledně využívání ukrajinského lidu sovětskou diktaturou. Každý rok sovětská vláda vyráží miliony tun obilí z Ukrajiny do svých hospodářských ústředí aneb do ciziny, a to pod cenou, aby si tak opatřila cizí valutu.«

Režim sovětů je udržován na Ukrajině bezohlednou bržozoviadou, hromadným zatýkáním neuspokojených života, deportací odbojových sedláků do vyhnanství a zvláště na smutné proslulé Solověcké ostrovy. Zejména bezohledně jsou pronásledováni moskevskou vládou ukrajinci socialisté, jichž lidé úpejí v bolševických žalářích.

V poslední době sovětská vláda krutě bojuje proti ukrajinským komunistům, kteří jsou v odboji proti vyhlašovací protiučajinské politice Stalinnovy diktatury na Ukrajině.

Bývalý komisař lidový osvěty, Šumškyj, byl zatčen, vypovězen do střední Asie a pak vyloučen z komunistické strany, jeho nespoutaný s kulturním odukrainěním Ukrajiny. Komisař zemědělství Konar byl popraven, neboť nechtěl klidně přihlížet k tomu, jak Moskva svou agrární politikou přivádí Ukrajinu na pokraj zábuby a katastrofálního hladomoru.

Tím ovšem boj mezi ukrajinskými komunisty a ruským bolševickým dosáhl nejvyššího napětí a vyvrcholil v létě tragickými sebevraždami dvou vynikajících představitelů ukrajinského komunismu, nejvýznamnějšího proletářského spisovatele Ukrajiny, M. Chvylového, a známého ukrajinského bolševika, M. Skrypníka, spolubojovníka a osobního přítelého Lenina, jednoho z předních hodnostářů sovětské Ukrajiny a nakonec náměstka sovětské vlády v Moskvě.

Projev Svatu Ukrajinek ze Lvova.

Je zcela pochopiteľné, že podnēť k pomocnej akci na záchrannu hladovéjici Ukrajiny daly ukrajinské ženy. Uvádime zde obsah projevu Svatu Ukrajinek k ženám celého sveta, s plamennou výzvou o pomoc pro záchrannu ukrajinského obyvatelstva, jež se svíji v krčicích smrti hladom. Ze tato slova nejsou nikterak přemrštěna, svědčí číselné údaje, sdělené jedním občanem z Kyjevska: Z 3000 obyvatel obce Zalyvančyny zemřelo hladem během minulé zimy 2000 lidí; v obci Hubyni z 1600 lidí zahynulo 800; ve vesnici Saňansk z 1500 zemřelo 700 atd.

Ze všech končin Ukrajiny přicházejí dopisy s úplnou prosbou o záchrannu před smrtí hladem. Sklizen nové úrody nezastaví letoční hladomor, neboť pod dobletem ruké armády se veškeré obili vyváží z Ukrajiny do ruských měst a pro export do ciziny. Cizí žurnalisté, jimž se podařilo, přes zákaz sovětské vlády, navštiviti hladové okrasky Ukrajiny, konstatují, že obyvatelstvo Ukrajiny bez cizí podpory vyhne v během příští zimy v počtu až 75%.

Hladomor na Ukrajině, v této bývalé obilní koroně Evropy, byl způsoben bolševickými silenými experimenty, zejména však kolektivizací a soupežnou koloniální politikou v této zemi, kde obyvatelstvu je násilně odňímáno i obilí, nutné pro jeho výživu.

Bolševici, kteří v letech 1917-20 obdrželi Ukrajinu jen pro demagogickou agitaci, vyhlašují nyní ukrajinské obyvatelstvo na těžkých pracích při stavbě příplavů, v táborech na Solověckých ostrovech a na divokém pobřeží Ledového oceánu. Tak je trestáno obyvatelstvo Ukrajiny, jež vzdoruje kolektivizaci anebo neplatí daně. Tisíce a tisíce ukrajinské inteligence zahynuly v podzemí Čeky nebo bez soudu byly popraveny. Dorela t ukrajinské komunisté jsou vybití sovětskou vládou, anebo, nechtějí-li se stát zrádcí svého národa, končí sebevraždou.

A vše to děje se za naprostého

mlčení civilisovaného světa, jehož odpovědní činitelé uzavírají s bolševiky obchodní smlouvy na účet krvavého ukrajinského obili. Francouzský politik, E. Herriot, probílí ročkové kolchozy, určené pro cizince, a ujísluje pak Evropu, že v S. S. S. R. je vše v dobrém stavu.

A ratim se hadi sovětské propagandy rozlézají široce po světě a nepozorovaně rozseptavají sociální zřízení států, aby je pak zničili, stejně jako byla rozvrácena Ukrajina. Proto se musí organizovat ženy celého světa, jejichž úkolem mezi jiným je zlepšení sociálních poměrů, postaviteli na obranu ukrajinského obyvatelstva, musí pomoci hladovějícím plodinami, jež pro velký nedbytek jsou ničeny v mnoha bohatých zemích. Zároveň z důvodu lidské solidarity a spravedlnosti musí působit na rozhodující politické činitele v tom směru, aby nekupovali u bolševiků obili, které potřebuje Ukrajina pro sebe. Neboť kdo se nepostaví proti tému zločinu, které bolševici páší na Ukrajině, ten se stává pomocným Moskvy v jejím ničení Ukrajiny.

Výzva vídeňského arcibiskupa k věřejnosti o hladomoru v S. S. S. R.

Projev ukrajinského halického episkopátu ze dne 27. VII. a vystoupení dra E. Ammenda pohnulo vídeňského arcibiskupa kardinála dra Th. Innitzera k výzvě ke světové věřejnosti ve prospěch oběti hladomoru v S. S. S. R. a pro mezinárodní pomocnou akci na záchrannu obyvatelstva sovětského území (předešlém Ukrajiny), postiženého hladovou epidemii. V celku se tento projev zotočuje s návrhem dra Ammenda na organizační mezinárodní pomocnou akci. Zároveň a konkrétně je výzvou k založení pomocného výboru ve Vídni.

Pamětní spis Dra Ammenda o organizaci mezinárodní pomocné akce na záchrany sovětského obyvatelstva před hladovorem.^{*}

Uvádíme zde hlavní zásady, podle nichž Dr. Ammende navrhuje organizovat mezinárodní pomocnou akci ve prospěch hladovějícího obyvatelstva jihovýchodních oblastí sovětské říše.

1. Akce tato musí mít čistě humanitní ráz.

2. Musí být naprostě vyloučeny všecké politické momenty a souvislosti.

3. Podnět k ní musí tudiž vyjít od humanitních institucí, především od sekci Červeného kříže.

4. Na jejich podnět musí být zřízen mezinárodní pomocný výbor.

5. Všecká práce v Rusku, především obstarání a doprava obilí, měla by se prováděti pod dohledem tohoto výboru. Akce v Rusku má být provedena společně se zástupci pomocného výboru a pod jejich dohledem. Je v povaze každé pomocné akce, že zmocnění instituci, poskytující pomoc, provádějí na místě rozdělování, resp. se osobně přesvědčují, je-li správně provedena.

6. Akce musí mít ráz mezinárodní a akademický.

7. Průběh a práce této pomocné akce musí podléhat naprosté kontrole veřejného mínění.

8. Provedení této pomocné akce v každém případě musí mít na zřeteli hospodářské skutečnosti, které by ji usnadnily a podporovaly. Tak především nutno využít okolnosti, že zaocenění obilní výroby pro prudkou nadvýrobu trpí hospodářskou krizi, a že tudiž budou mít na tom zájem, aby v souvislosti s touto pomocnou akcí jejich přebývající zásoby nalezly odbyt a byly zhodnoceny. Zájem na tom, aby tato pomocná akce byla uskutečněna, mají rovněž paraplayební dopravní společnosti.

Na základě zde uvedených směrnic bylo žádoueno, aby podnět k uskutečnění této pomocné akce vysel právě od humanitních společností, především od Mezinárodního Červeného kříže, dále od náboženských organizací atd., zejména však aby se ji veřejné mínění a tisk chopily a uvedly ji na přetres.

Ukrajinský akční pomocný výbor v Praze.

Již loni dostávala ukrajinská emigrace v Československé republice poplašné zprávy z Ukrajiny o hrozivé situaci v této sovětské republice a o akutním nebezpečí hladové katastrofy. V souvislosti s tím již během r. 1932 byly v Praze konány, na podnět předsedkyně místní Ukrajinské ženské národní rady, pí prof. S. Rousové, porady o nutnosti pomocné akce pro záchrany obyvatelstva U. S. S. R. před tímto nebezpečím. Uvedený spolek se ohrátil k světové veřejnosti s poplašnou výzvou (Appel à l'Humanité), kde na základě původních dopisů a zpráv z U. S. S. R. vylíčil hrozivou situaci na Ukrajině a zdůraznil nutnosť bezodkladné mezinárodní pomocné akce ve prospěch hladovějících. Bohužel, tato výzva, adresovaná všem sekci mezinárodního Červeného kříže, mezinárodním humanitním a ženským organizacím, nenalezla v Evropě patřičné ozvěny.

Letos svolal zdejší ukrajinský ženský svaz, na podnět své předsedkyně, pí Mírné, zvláštní poradu, jež rokovala o katastrofální situaci na Ukrajině. Výsledkem této porady bylo ustavení Prozatímního akčního výboru s pěti členy, a to s Z. Mírnou, N. Dorošenkovou, M. Fedenkovou, P. Ženekem a V. Filonovým, jenž na 19. VII. svolal širokou schůzi zástupců všech ukrajinských organizací v Praze. Této schůzi se zúčastnili zástupci 31 zdejšího spolku a korporaci. Na této schůzi se ustavil >Akční výbor zástupců ukrajinských organizací

^{*}) Viz: *Die russische Hungerkatastrophe. Denkschrift des Generalrates des Europäischen Nationalitäten-Kongresses. — Dr. Siebold Ammende. (Europäische Nationalitäten-Konferenz. Wien, 1933. N. 13/14. Beilage zur Sondernummer vom 19. August 1933.)*

v Česko-slovenské republice pro podporování hladovějících na Ukrajině a byla zvolena prozatímní jeho správní rada v této sestavě: pp. H. O. Bočkovský, B. Horník, I. Mírny, H. Omelčenko, I. Palyvoda, S. Rusová a M. Fedenková.

Tato prozatímní správní rada měla za úkol vypracovat plán činnosti pro příští definitivní akční výbor. Především bylo nutno rozšířit spolkovou základnu tohoto Výboru tím, že k němu přistoupili zástupci těch ukrajinských spolků na území Česko-slovenské republiky, které to neudělily již před 19. VII. Za druhé měly být připraven veškerý pracovní materiál pro zahájení činnosti příští definitivní rady řečeného Akčního výboru a zároveň i zvolána ustavující schůze za tím účelem. Za třetí, se ztělesnit k bezodkladnosti pomocné akce ve prospěch hladovějící Ukrajiny v mezinárodním rozsahu, mely být bez prodlení navázány styky se všechny ukrajinskými ústředími, jak v Evropě, tak i za oceánem. Váude bylo nutno dát pokyn k základní obdobných akčních výborů.

10. srpna konala se pak v Praze ustavující schůze, jež zvolila stálý výbor v této sestavě: Doc. O. H. Bočkovský, p. D. Antončuk, Dr. I. Dodrylovský, N. Dorošenkova, Dr. M. Fedenková, Ing. A. Halka, Dr. B. Horník, Dr. V. Merynda, Z. Mírna, doc. H. Omelčenko, I. Palyvoda.

Předsedou tohoto Akčního výboru byl zvolen O. H. Bočkovský. Místopředsedou je Ing. A. Halka, gen. tajemníkem I. Palyvoda, výborovou tajemnicí Dr. M. Fedenková. Zároveň byly zvoleny tyto dvě komise: a) organizační a finanční pod vedením pp. H. Omelčenka a dr. B. Meryndy (polkledník); b) redakční a propagativní pod vedením p. Dr. B. Horníka (člen D. Antončuk). Pražský akční výbor je v šířém styku jak s ukrajinskými obdobnými spolkami, tak i s mezinárodní akcí na záchranu obětí hladomoru v U. S. S. R. Jeho pěti vycházel tento zpravidla a jsou chytřány k tisku informační brožury, v nichž poměry v U. S. S. R. mají být vysvětleny klavně na základě sovětských pramenů.

»Veřejný výbor pro záchranu Ukrajiny v Bukovině.

Během srpna se v Černovicích ustanovil ukrajinský Veřejný výbor pro záchranu sovětské Ukrajiny před hladovou katastrofou. 20. srpna byl v ukrajinských místních časopisech uveřejněn jeho projev k bukovinskému ukrajinskému lidu, v němž se oznamovalo, že se 28. srpna bude v černovickém katedrálním kostele konat zádušní bohoslužba za zemřelé oběti hladomoru na Ukrajině a že potom na 12. hodinu je do Ukrajinského národního domu svolán protestní tábor lidu, na němž mají bukovinští Ukrajinci manifestovat proti vyhlazovací politice sovětů k Ukrajině. Rumunské místní církevní a policejní úřady daly svolení k této protestním projevům s podmínkou, že pořadatelé zaručí klid a že během této projevu nebude nijak zvláště útočeno proti sousedním státům.

Výzva černovického pomocného výboru nalezla živou odpověď u ukrajinského bukovinského obyvatelstva, zejména selaského. Z venkova byla hlášena účast na 50 000 ukrajinských sedláků.

Zatím policie z neznámých důvodů zatahla zřežování uskutečnění této protestní akce. Zejména na venkově sedlaci byli přemisťováni policejními agenty, aby nejezdili do Černovic, jestliže protestní tábor a bohoslužby jsou úředně zakázány. Do posledního okamžiku pořadatelé protestního projevu neměli od úřadu žádného vyučování o tom, že projev bude zakázán. Stalo se tak v předvečer, dne 28. srpna, kdy policie oznámila představenému ukrajinské místní církvi obce, že zřejmě bohoslužby jsou zakázány a protestní průvod do katedrálního kostela rovněž. Ještě ani výbor ani veřejnost o tom nevěděly, dostavil se druhého dne tisícový dav do Černovic. Zatím policie vnikla jíž do katedrálního kostela a obklidila jej kordonem. Průvod byl zastaven úřadujícím komisařem před vchodem do kostela. Ukrajinského senátora Zalozčéckého, který rozhodně protestoval, odkázal komisař na prefekta. Senátor Zalozčécký odebral se na prefekturu, aby intervenoval. Zatím po-

lidle nařídila, aby kostel byl uzavřen a začala rozháněti ohromážděné davu, které se chovaly zcetia kladně, vyčkávajíce výsledku zákonku senátora Založeckého na prefektu. Stojící nablízku skupina četníků dostala rozkaz, aby se připravila k útoku, a nabíjela již na ostro. Mezi tím se sen. Založeckyj vrátil s oznámením, že prefekt dovolil, aby se konala krátká bohoslužba. To se také stalo. Protestní tábor se ovšem nekonal. Ukrajinský národní dům byl obnázen policií a četnictvem. Místní vojenská pořádká měla nařízenou pohotovost.

Pomocný ukrajinský výbor v Belgii.

V Belgii, kde žije stále značný počet ukrajinských emigrantů, povatá v srpu zvláště výbor pro podporu akci ve prospěch hladovější Ukrajiny, se známým, velice agilním mistrem ukrajinským pracovníkem, ing. I. Jakovlivem v čele. Tento »Le Comité de secours aux Affamés de l'Ukraine et de Koubane« uveřejnil v belgickém tištu plamennou výzvu k celému světu a zvláště k belgickému obyvatelstvu, významné nadace stanou: »S. O. S. porobené a umírající Ukrajiny«. V ní výstižně je vysílen letošní hladomor na Ukrajině a příčiny této katastrofy, zaviněné protiukrajinskou politikou moskevské sovětské vlády. Projev komité touto výzvou: »Umírající Ukrajina se obraci k celému světu. Není již pro ni žádnej jiné pomoci, kromě té, jež může přijít zvenčí. Belgačané! Vy, kteří jste všechni pohostinství! Belgačané! Vy, kteří jste živým symbolem svobody

a civilizace! Pokud nemí pozdě, přijďte s pomocí národu-mučedníkovi!...«

Belgická veřejnost neoslyšela tohoto zouflalého výkřiku o pomoc pro Ukrajinu. Nejen bruselský, ale také věnkovský tisk uveřejnil tento apel ukrajinského výboru. Mnoho belgických římských, francouzských a vlámských pařaných (dosud asi přes 80) a také novizry luxemburské přinesly rovněž samostatné články o hladu na Ukrajině a o nesnesitelném zatracení Ukrajiny dnešním bolsewickým režimem.

Organisace pomocné akce v Rakousku.

Jak známo, projevilo Rakousko mimofádný zájem o letošní hladomor v S. S. S. R. Odtud vysly dva návrhy na organizaci mezinárodní podporu akce na záchranu obětí této katastrofy, a to návrh Dra Ammenda a návrh vídeňského arcibiskupa kardinála Dra Innitzera, o nichž zde bylo již referováno. V souvislosti s tím byl ve Vídni (Wien VIII, Benngasse No 30) právě zřízen za tím účelem Pomocný výbor s majorem Klunem v čele. O tuto věc jeví rovněž zájem vídeňský Červený kříž a místní náboženské organizace. Právě se vyjednává o tom, kterak má být vedena pomocná akce ve prospěch oběti hladomoru v S. S. S. R., a zvláště na Ukrajině. Jelikož Rakousko samozřejmě s to, aby tuto akci podniklo, vyzve jiné evropské státy a světovou veřejnost vůbec, aby společným úsilím všech byla zahájena záchranná činnost ve prospěch sovětského obyvatelstva, vymírajícího hladem.

Američtí Ukrajinci na pomoc hladovějícím soukmenovcům.

Ve Spojených státech severoamerických, kde žije statisícová ukrajinská emigrace, ustavil se »Výkonný výbor sjednocených ukrajinských organizací v Americe«, jenž 12. září uveřejnil v časopisech provolání ke všem americkým krajanům. »Zachraňme Ukrajinu před smrtí hladem« je název této výzvy, jejíž poslední odstavec zní takto:

»Bude naši snahou vzbudit o hladovějící Ukrajinu rájem jednak americké vlády, jednak amerických politických činitelů a humanitních institucí. Ze všech našich schůzí budete zaslány resoluce Americkému Červenému kříži. Budeme se dožadovat organizace pomocné akce ve prospěch hladovějící Ukrajiny.

Jetkž jest nyní akutní otázkou uznání S. S. R. v Americe, bude me, jakožto příslušnici tohoto státu, žádati ve Washingtone, aby než rozhodne v této věci, sprvu posal do Sovětské americkou komisi, jež by ověřila politiku Moskvy k Ukrajině, největší to složce S. S. R., kterou příroda sama učinila nejbohatší zemí Evropy a kde sice podle bolševických úředních zpráv není katastrofální sucha ani hromadné vzpoury, nicméně rádi tam takový hladomor, že se vyskytuje již případy lidojedství.«

Svaz národů a hladomor na Ukrajině.

Delegáti řeckého Oxfed. výboru pro záchrannu Ukrajiny, pl. Milena Rudnycká a p. Z. Pelešáky, oba členové ukrajinského parlamentního zastupiteľství v Polsku, odebrali se v druhé polovině září do Švýcarska,

aby uvedli otázku hladomoru v sovětské Ukrajině na ptečes před mezinárodním fórem. Tento úkol se jim štastně podařil, neboť za prvé o věci katastrofálního hladu na Ukrajině jednal IX. Kongres evropských národnostních menšin v Bernu, jednak se ji zabývala Rada Svazu národů na podnět předsedy této instituce, norského ministerského předsedy a ministra zahraničí, p. Mowinckle. Nebyl to ovšem snadný úkol, pohnouti ženevský aeropag, aby věnoval pozornost této věci, jejíž projednávání naráželo na množství překážek formálního rázu. Nicméně se ukrajinským delegátem podařilo přesvědčit předsedu o tom, že v té nebo jiné podobě ženevská Liga musí se zabývat tuto otázkou. Benevolence a láchetnost norského ministerského předsedy umožnily uskutečnění této žádosti ukrajinských delegátů. A tak, přes četné potíže, Rada S. N. dne 28. IX. ve zvláštním tajném zasedání, přes dvě hodiny trvajícím, obdržala se ukrajinskou petici ve věci hladu na Ukrajině. Ježto ženevská Liga sama nemůže v té příčině nějak zasáhnouti, bylo rozhodnuto, že tato věc má být postoupena Mezinárodnímu Červenému kříži, a to se také stalo. Nyní se hledají způsoby, kterak by bylo možno organizačovat mezinárodní pomocnou akci.

P. Mowinckel o pomocné akci ve prospěch hladovějící Ukrajiny.

Na dotaz ženevského dopisovatele »Le Matinu« o tom, jak došlo v ženevské Lize k rozpravě o hromadném hladu na Ukrajině, prohlásil bývalý předseda S. N., Mowinckel, toto:

»Nejsnadnější by bylo ovšem nepodnikati nic. Ježto zde běželo o zem, která nemůže projevit sama svou vůli a jež nepatří do S. N., byl bych nejlépe vyhověl obvyklým pravidlům, kdybych býval hodil do koše dojimačné listiny, které mi byly doručeny. Avšak měl jsem za to, že nesmím takovým byrokratickým způsobem odbiti tuto trapnou věc.

Byla to věc mého svědomí, ježto deměla politického rázu, nýbrž byla rázu humanitárního; věděl zde běželo — jak jsem byl informován — o ži-

voty milionů. Denně dostávám dopisy a telegramy ze všech končin světa, od různých spolků a organizací; vyličená v nich jednotlivá fakta umožňují představu o celkové situaci. A proto nelze mlčet. Vím, že právně a politicky nějaká akce není snadná. Avšak je snad možné, aby svorně byl učiněn dotaz u moskevské vlády, zda by nepokládala za vhodné připustit na území, postižené pohromou, mezinárodní komisi, jež by vyšetřila na místě stav věci a pomocné akce.«

Tolik norský státník, jenž nezapřel v sobě šlechetnou norskou tradici, skvěle zahájenu svého času slavným básníkem B. Björnsonem, neúnavným bojovníkem za práva pomboňských národů.

K jeho prohlášení »Le Matin« dodává:

„Tajná schůze, na níž se Mowinckel snažil přesvědčit své kolegy o nutnosti nějaké pomoci pro Ukrajinu, trvala dlouho. V dlouhé diskusi projevili její účastníci zivý zájem o tuto pohromu. Než Rada S. N. byla toho názoru, že přímo nemůže zasahovat. A proto všecky listinný materiál postoupila Mezin. Červenému kříži, zádajíc p. Mowinckela,

aby osobně vyrozuměl o tom sovětskou vládu.

Tak tedy Ženeva narazila ve svém postupu na nepřekonatelné překážky. Zároveň však tragická akutěnost hladu v sovětské Ukrajině byla formálně potvrzena a 76. zasedání Rady S. N. konstatovalo ji prakticky.“

Mezinárodní svaz žen pro pomocnou akci ve prospěch sovětské Ukrajiny.

Je pochopitelné, že se Ukrajinci snaží nyní upozorniti celý svět na zoufalou situaci, v níž se octla jejich vlast pod sovětskou vládou. Proto navazuji styky s různými mezinárodními organizacemi, od nichž očekávají mravní podpory pro mezinárodní akci na záchrannu Ukrajiny. V Ženevě se tudíž pí M. Rudnycká obrátila na »Liason Committee of Women's International Organisation«, informovala tento výbor o katastrofě hladu na Ukrajině a žádala, aby tato světová ženská Liga, podporovala shora uvedenou již zde ukrajinskou petici, podanou předsedovi Svazu národů. Tato její prosba nebyla oslyšena. Předsedkyně LAWSEC, miss Corbat Ashbyová, obrátila se k p. Mowincklovi zvláštním přípisem, v němž jednak se konstatuje nepoplratelný fakt hladu na Ukrajině, jednak se žádá, aby tato věc byla projednána v ženevské Lize. K tomuto přípisu je připojena příloha, v níž jsou uvedeny faktické údaje o letošním hladu na Ukrajině a zaznamenány ukrajinské organizace, jež společně podaly preidentovi S. N. pamětní spis v této věci.

IX. Kongres evropských národnostních menšin v Bernu o hladomoru na Ukrajině.

Je známo, že generální tajemník pro pořádání shora uvedených sjezdů, Dr. E. Ammenda, již v srpnu vystoupil se zvláštním pamětním spisem o nebezpečí hladomoru v S. S. S. R. a o nutnosti včasné organizace mezinárodní pomocné akce na záchrannu sovětského obyvatelstva, postiženého touto pohromou. Zevrubně se obíráme tímto jeho podnětem na jiném místě této publikace.

Je ovšem přirozeno, že o této věci jednal poslední IX. sjezd E. N.

M., jenž byl zahájen 18. září v Bernu. Jeho předseda, Dr. Wilfan, hned v úvodu konstatoval fakt katastrofálního hladu v S. S. S. R. a vyslovil soustrast zástupcům národů, jejichž soukmenovci pod sověty jsou obětmi této pohromy. Pak ruský delegát z Estonska, prof. Kurčinskij, zabýval se touto věcí v celosovětském rámci a apeloval na Mezinárodní Červený kříž, aby zakročil na záchranu obětí hladomoru v sovětské říši. Naproti tomu ukrajinská delegátka, pi M. Rudnycká, ve své působivé řeči, jež zanechala hluboký dojem u všech účastníků sjezdu, nastínila ponurý obraz hladomoru na Ukrajině, jež je objektem moskevského imperialismu. Zároveň, jakožto mluvčí ukrajinské delegace, zastoupené na tomto sjezdu dvěma členy ukrajinské parlamentární representace v Polsku (pi posl. M. Rudnycká a p. posl. Z. Peleňský) a dvěma členy rumunského parlamentního zastoupení z Bukoviny (p. posl. Zalozčekyj a p. posl. Serbynjuk), vyšlovařila politování, že v době, kdy moskevský imperialismus fyzicky vyhlazuje ukrajinský národ, evropské státy uzavírají s S. S. S. R. přátelské a různé jiné spolky.

Sjezd E. N. M. jednohlasně projevil svoji sympatii právě zřízené (na podnět Dra E. Ammenda) mezinárodní nekonfesní pomocné akci ve prospěch oběti hladomoru v S. S. S. R. a zároveň konstatoval, že povinnosti celého kulturního světa je podporovati tuto akci.

„SIAMAC“ ve prospěch hladovějící Ukrajiny.

Známé mezinárodní sdružení invalidů, obětí světové války — »SIAMAC« — jež v září konalo svůj obvyklý výroční sjezd v Ženevě, na podnět ukrajinské delegace zabývalo se speciální resoluci ve věci hladomoru na Ukrajině. »Journal de Genève« uveřejnil v souvislosti s tím toto prohlášení zmíněné mezinárodní organizace:

»Redakční komise IX. zasedání SIAMACu, obdrževší návrh na resoluci ve věci hladu na Ukrajině, rozhodla se požádati výbor SIAMACu, aby předložil tuto resoluci Svazu národů. V této resoluci jsou uvedeny hrozné zprávy o hladomoru na Ukrajině, podle nichž statisice lidí vymírají tam hladly. Tyto zprávy jsou potvrzovány dopisovateli evropských časopisů a velkým počtem soukromých dopisů, které přicházejí z Ukrajiny, jakož i jednotlivci, kteří přijíždějí

z Ukrajiny. Zároveň však sovětská vláda neuznává samotný fakt hladomoru a využívá obill do ciziny ve velkém množství. Se zretelem k tomuto tragickému rozporu lidské svědomí vyžaduje, aby byl vysetřen pravý stav věci na Ukrajině, což může učiniti jedině mezinárodní komise, která by se měla vypravit na Ukrajinu. Právě Svaz národů — podle uvedené resoluce — mohl by zakročit, aby taková komise byla zřízena.«

Sověty dozvávají hlad na Ukrajině.

»Ukrajinský Holos« (Ukrainian Voice), časopis kanadských Ukrajinců (Winnipeg) přinesl dne 27. IX. pozoruhodnou zprávu pod

shora uvedeným názvem. Pro její závažnost a původnost podáváme ji zde v doslovném znění.

Otiskujeme zde dále v celku telegram z Moskvy ze dne 22. IX., který vyslal pro tiskovou službu »Associated Press« dopisovatel Stanley P. Richardson. Sám Stanley upozorňuje na to, že tento telegram přečetl bolševický censor v Moskvě a vyškrtil z něho vše, co pokládal za škodlivé pro bolševiky. Vyškrtil počet zahynulých hladem na Ukrajině, ač tato čísla sdělil dopisovateli »A. P.« jiný bolševický předák, Alexander Asatkin, předseda politického odboru na Ukrajině. Ani bolševici nemohou již zapírat před světem, že na Ukrajině a na Kavkaze byl hladomor a že hlad zemřelo veliké množství lidí. Následující telegram doporučujeme k přečtení zejména těm, kdož mají důvěru aspoň k bolševickým Asatkinům a moskevským censorům, jak i k časopisům, které dělají povyk při protestu winnipegských Ukrajinců proti vyhlašování ukrajinského obyvatelstva hladem.

Zde přesný obsah tohoto telegramu:

Moskva 22. IX.

Sovětské Rusko má letos tak bohaté žně, že je vyloučeno opakování podvýživy, jež před nedávnem způsobila veliké ztráty na lidech a dobytku.

Alexander Asatkin, předseda politického odboru Ukrajiny a zároveň jeden z nejvýznamnějších komunistických hodnostářů této země, vypočetl během úředního interviewu v Charkově procento těch, kdož zemřeli v jeho oblasti (totiž na Ukrajině) za minulé zimy a za minulého jara pro nedostatek potravin.

Avšak moskevský censor nedovolil, aby tyto údaje byly sděleny do Kanady a Spojených států, a to z toho důvodu, že tato čísla nejsou »úřední«, třebaže jsou mnohem menší, než »millony«, o nichž se psíše široce po celém světě.

„Velmi mnoho vybynulo dobytka a koní...“ pravil mi ten úředník.
„Mimořádně velký počet sedláků

Tyto ztráty bylo lze pozorovatí za týdenní, právě ukončené cesty napříč Ukrajinou a Kavkazem, které jsou významnými občinními zásobárnami Moskvy.“

opustil území postižené hladomorem, sleduje lepší existenční podmínky; mnozí z nich se již nevrátili zpět.“

Avšak všechny úřady, které byly dotazovány o možném počtu úmrtí hladem v severním Kavkazu, oděpřely sdělitи zevrubnější údaje. Ríkaly jenom, že »životní podmínky tam byly velice špatné«.

Je známo však, že vláda zaslala tisíce tun obilí pro výživu a setbu jak na Ukrajinu, tak i na severní Kavkaz. Sedláči, kteří zůstali, živořili po celou zimu a jaro, majíce maličké přídely chleba, s troškou masa a Brambor.

Zdá se, že města byla ušetřena tohoto zoufalého stavu, ač v samém Charkově, ukrajinské metropoli, jež se stala velikým průmyslovým ústředím, přídely chleba již brzy na jaře byly zredukovány až

na jednu třetinu. V Rostově nad Donem, metropoli úrodného severního Kavkazu, byl docela zastaven obchod sezonních veletrhů, na něž obyvatelé města zejména spolehali, doufajíce, že tak aspoň něco přidají ke svým potravinovým přídělům. Stalo se to v březnu a v dubnu, po prvé za poslední léta, ježto sedláci neměli již nic na prodej.

»Nesnáz je v tom, že mnoho sedláků mělo za to, jakmile vstoupili do kolchozů, že vláda bude se o ně starati bez zřetele k tomu, zda pracují anebo ne,« vysvětluje Asatkin.

»Avšak my nemůžeme je podporovat a čím rychleji to sedlák pochopí, tím lépe to pro něho dopadne.«

Ze v tom směru měla vláda úspěch, dokazuje rychlosť letosních žni za nátlaku politických výborů, které nyní řídí zemědělské věci. Celkem sedláci nyní dokončují žně a zdá se, že již, pod dojmem obrovské úrody, zapomněli na své minulé trampoty.«

Tedy aspoň post factum sověty doznaly, že v uplynulé zimě a na jaře byl na Ukrajině a Kubáni hromadný hlad. Uvedený telegram, censurovaný v Moskvě, mezi řádky a pro znalce poměrů v S. S. S. R. praví víc, než je bolševikům patrně vhod. Snad poněkud předčasný a příliš optimistický je závěr, že se hladomor ke konci zimy a zejména na jaře nebude opakovat. Nutno pamatovati, že sověty mají na zřeteli hromadné kolchozní sedláky a docela ignorují obyvatelstvo mimo kolchozy, jež téměř programově je odsouzeno k smrti hladem, jakožto záškodnický protivládní živel.

Ukrajinské a cizí pomocné výbory.

Před uzávěrkou tohoto čísla dochází zprávy o tom, že ukrajinské pomocné výbory ve prospěch hladovějících na Ukrajině byly nejnověji založeny ve Varšavě, v Berlíně, v Chicagu a v Kanadě. Kanadští Ukrajinci jsou ochotni zásobovatí oběti hladu na Ukrajině svým obilím a načež Ivovskému Ústřednímu výboru, že jakmile bude možno, vyšlou jednu nákladní loď pěšnice.

V Paříži se právě ustavuje ukrajinsko-francouzský pomocný výbor. V Londýně se jednalo o založení anglického výboru, jenž by poslal do S. S. S. R. delegaci za účelem seznámení se na místě se skutečným stavem věci na Ukrajině. O činnosti těchto nových komitétů napíšeme v příštím čísle.

29. říjen — dnem národního smutku a protestu.

Usnesením Ivovského Ústředního výboru pro záchranu sovětské Ukrajiny bylo rozhodnuto, že poslední říjnová neděle, jež připadá na 29., má být dnem všeukrajinského smutku a protestu. Toho dne všude, kde žijí Ukrajinci, mají se konat smutné bohoslužby a pak protestní schůze. na nichž bude mluveno o závažné situaci ukrajinského lidu, postiženého hromadným hladomorem.

Rovněž všecky ukrajinské tisk mimo U. S. S. R. má využít 29. října ve srovnání s rámci a má psát výhradně o bidě a utrpení sovětské Ukrajiny. Zároveň tato neděle bude dnem všeobecného postu a peněžitých sbírek ve prospěch nešťastných obětí letošního hladomoru.

Německá pomocná akce »Brüder in Not«.

Pod Sověty — na Ukrajině, v severním Kavkaze a zejména v Povolží — žije na 1½ milionu německých kolonistů. Letošní hlad v jeho končinách S. S. S. R. zasáhl rovněž krutě tyto německé osadníky. Pomocnou akci v jejích prospěch zahájila nábožensko-humanitní organizace »Brüder in Not« (ústředna v Berlíně W. 35, Corneliusstr. 4 b). Prozatím pomáhá individuálně, posílájíc prostřednictvím Torgosinu denně několik set kilogramových balíků potravin. Doposud takto pomohla skoro 100.000 osob a celkem sebrala 750.000 Marek. Tato organizace je v čele s korespondenčním styku se svými soukmenovci v S. S. S. R. Dostala odtud přes 150 tisíc dopisů, často přímo děravého obsahu. 118 ukázek z této korespondence bylo vydáno tiskem v knize »Hungerpredikt. Deutsche Notbriefe aus der Sowjetunion 1933« (Berlin 1933).

Kniha je ilustrována několika fotografiemi vyhledovělých dětí a faksimile originální dopisů. Stálí lze si představit broznejší četbu, než tato opravdu »Černá kniha« o letošním hladomoru v S. S. S. R.

Aspoň několik výňatek z těch dopisů budí zde uvedeno pro ilustraci: »Nezlituje-li se nad námi někdo, pak musíme zahynouti hladu... Rozhodli jsme se mítati doma a připravit se na smrt!... Ach, možla bych tak křícti,« píše jedna zoufalá matka, »bez ustání křícti...« Hroznými jsou dopisy nešťastných a zoufalých dětí. Hle, aspoň jedna ukázka: »Má matka je nemocná. Já nedovedu pracovat: jsem 12 let starý. Snad mohil byste mi nějak pomoci. Prosím, prosím o něco!...« Jak patrná, všeude hrozná bída a beznadějný zoufalý stav. V jednom dopisu z Ukrajiny čteme na př.: »Celkem zbylo u nás již pouze 30% obyvatelstva; ostatní se rozutekli nebo vymřeli. Celé ulice jsou

případné. Ulice a dvory jsou do výšky porostlé býlim...«

Před uvedené německé pomocné organizace v Berlíně byla uspořádána výstava těchto dopisů a ukázkami náhražek jídla a chleba z území postiženého hladem. »Brüder in Not« vyvíjí rovněž v celé čílové propagandu: vydává informační publikace a doklady o letošním hladu. Nejhorší však — jak se praví v jeho propagativním letáku — leprve přijde, a to na podzim a během zimy roku 1933. Ani letodenní skvělá řada tomu nezabránila, leda jen na několik týdnů od-sune vypuknutí této příšerné pochody.

»Za Ukrajinu« (Pro Ukrajinu). Bezpartyjnyj polityčnyj dvo- tyžnevyk. LVI. 1933. čís. 1/2.

V nebezpečí a v neštěsti se každý národ sjednocuje. Letošní hladomor na sovětské Ukrajině donutil Ukrajince, kteří dříve mimo S. S. S. R., k tomu, aby uvažovali o konsolidaci všech ukrajinských národních složek. Pomočná akce na záchrannu Ukrajiny má být vedena v celonárodním rámci. Je to, že-li tak fici, první etapa na cestě k další národní konsolidaci, jež již nutnost ostře pocítuje veškerá ukrajinská veřejnost.

Zdalek nejdůležitějším pokusem o takovou předbehnou konsolidaci je nový časopis »Pro Ukrajinu«, jenž v Nijnu začal vycházet ve Lvově a jehož první dvojčíslo přináší příspěvky autorů různých politických směrů, vyjma bolševického a fašistického. Tento nový časopis se hlašá ve svém redakčním prohlášení k moderní demokracii; hledá být bojovníkem za samostatnost a sjednocení ukrajinského národa. Je orientován protibolševicky a má soustavně sledovat pomocnou akci ve prospěch oběti hladomoru na Ukrajině.

Otevřený dopis prof. O. H. Bočkovského p. Ed. Herriotovi*)

Vášený pane!

Váše cestě do Moskvy tento kráté vedla Ukrajinou. Vy jste projel napříč touto zemí, osudem tragicky postřílenou, ale Vy jste ji ně v i d ě l. Jinak nedovedu si vysnětli nadějní, v jakém mluvil jste v Kyjevě a v Charkově o vymoženostech bolševického režimu. Měl jste radost, že jste se nemylil, když jste to jíz před 11 lety předvidal ve své knize o S. S. S. R., knize, sepsané na základě svých dojmů po první cestě do této podivuhodné země srpu a kladivat.

A přece jste se cestou zmýlil ve svém optimistickém posudku sovětského sociálního stavitelství, nejenom t e n k r á t e , nýbrž i zejména t e d , ještěže jste mohl většími projevovati své nadějní, pokud se týče vymožnosti bolševismu v zemi, jehž právě hyně v agonii, naprosto jsouc vysílená šílenými pokusy moskevské rady diktatury.

Vždyť právě v okamžiku, když jste se ocílili v sovětské Ukrajině, v Evropě je bývalou větoucí míru na obranu hynoucí této zemi a v Paříži, na mezinárodní konferenci II. socialistické internacionály ukrajinské socialistické strany vystoupily s většíhou výzvou k mezinárodnímu proletariátu, vybízejíce jej k hromadnému protestu proti rozvrátké politice sovětské okupační vlády na Ukrajině, jež směřuje k vyhubení ukrajinského národa.

Oršem, Vy jste novidél hrázy současného stavu všci na Ukrajině, jako nevidělo před Vámi někdejších utrpení v S. S. S. R. mnoha vynikajících činenců, kteří navštívili tento bolševický »Mrtvý dům«. Takový už je zulastní osud těchto očividců: nevidí bezúčelné soufaliství sovětské akutednosti a zároveň jsou naději planebními přeludy rudoši Moskvy.

»Nutno pracovat pro děti,« pravil jste v Kyjevě, »aby nemusely taklik trpět, jako my.« Zde lze něco na-

*) Tento dopis byl původně uveřejněn 9. září 1933 ve lvovském ukrajinském časopisu »Dílo«.

mílnouti proti témtu slovům!

Audák jakou krvavou ironii vyváží právě v sovětské Ukrajině, kde rodiče pro klid zadílejí své děti a kde děti ve službách G. P. U. vydržují své rodice do rukou katů, kde celé vesnice hromadně vymírají hladem a epidemickými nemocemi, kde smrt je poslední a jedinou nadějí mihonou vytízených moskevskými okupanty za město živočí.

V sídelním městě sovětské Ukrajiny, v Charkově, — podle zpráv časopisů — prý Vás uvítal nadějný dárka, přestože byl hrozný líják. Nevím, kdo však Vás, vášený pane, v Kyjevě a v Charkově. Vím pouze, že nebyl to > v o z p o p u l i c bolševickým okupantem zotročené a oloupané Ukrajině. Když jste chlídly slyšeli právý hlas ukrajinského národa, musil byste navštívit a spatřit vymírající vesnice Ukrajiny; musil byste spatřit Bolševické ostromy a místa deportace v Sovětském svazu; musil byste navštívit Saláře a mučírný bolševického lidajedálce G. P. U., neboť tam lze jedině slyšet živý hlas ukrajinského národa, týraného a ubijeného rudými katy.

Musil byste navštívit pak všechny hřbitovy anebo obyčejné příkopy, kde jsou zakopány tříce ukrajinských intelektuálů, sedláčků a dělníků, popravených anebo zvráceny utýraných pouze proto, že byli věrní národní tradici z a p a z a a n o b o d u a že raději zemřeli, než by uznali zotročení své vlasti součety.

Představte si, vášený pane, Se všechny tyto život a mrtvou oběti bolševického teroru, jejich jediným sločením byla láska k vlasti a věrnost vlasti a věrnost národu, představte si — pravim — že všechni hromadně by vysíli Vám v ústřety. Nevím, zda prostory Kyjeva a Charkova uměstnaly by tento smuteční pochod. Spatřiu je a vyslechnu dějiny jejich utrpení, jež jistě by překvapily samotného Dantě, sotva byste měl odvahu mluvit s takovým nadějem o vymoženostech a pokrocích sovětského režimu. Nehol co platny

jsou všechny tyto bolševické »odryc, uzorné komunity, kolchozy atd., jsou-li sbudovány za cenu takového nělidský krutého teroru, hrozných obětí ztýraných a umučených k smrti!! Co jsou platny však tyto technické vymožnosti a přitoky, které bývalou oblast komoru Evropy přivedly do stavu hladomoru a hdojedství?

Hle, proč, vážený pane, Vaše slova pochály a obdivu pro bolševické vymožnosti na Ukrajině, jsou důkazem rouhání, nejúchakovou blasfemií vůči majestátu svobojšího utrpení ukrajinského národa.

Nebot pochvaluvali bolševici na současné Ukrajině to, kdy tato nehnutná zem svíjí se v křečích předemřtné agonie hladomoru, kdy Moskva zrušila již zbytky její politické sumosprávy, kdy moskevský mlatodržitel v Charkově, Postryš o u, olovně pronáší svůj protiskrufinský nástup, kdy Všeukrajinská akademie věd, kterou jste navštívil v Kyjevě, je úplně zardoušena, kdy znepodařily ji ukrajinský slavník je povolován za kontrarevoluční útok a velezradu, kdy docela i ukrajinské komunisté jsou na indexu a ukrajinskí bolševičtí předáci, tělem a duší věrní myšlenkám maskotské revoluční ideologie, jako např. vynikající proletářský spisovatel Chyrový a nedo starý spolupracovník Lembač, M. Skrypník, musejí demonstrativně sebevraždou protestovat proti hromadné a mučené »desukrajinskací« Ukrajiny sovětskou Moskvou — opakuji — pochvaluvali a obdivovali za takových okolností kravou diktaturu Stalinnou na Ukrajině, je čimsi neuveditelně hrozným, co stěží lze nazvat pravým jménem a co zádným epilogem nelze omluvit!

Aušak sovětská Ukrajina je spouštěna řetězy bolševické poroby a vyválená protimoskevským odbojem;

míči a nemí schopna již vnitřního protestu anebo docela snad zosfalého výkřiku — S. O. S. Nelze věkn moci tém, kdat jsou na svobodě, mimo dosah bolševického blázince. Vědomí této povinnosti přimělo mne, ukrajinského publicisty, k napísání Vám, vážený pane, takoto otevřeného dopisu.

Vaše vlast má založilou tradici příkopníka a obhájce osvobozeneských snah porobených národů. Veliký Váš krajan, Voltaire, právem řekl, že »Ukrajina vždy použila po svobodě. Ano, to je pravda. Tím vystížena je právě všechna myšlenka ukrajinských dějin. Pro to zrovna Ukrajinu potráhl její nepřátele. Pro to katorzky krutě muci ukrajinský národ také bolševičtí okupanti. Za těchto okolností každě Vaše slovo pochály anebo nadělaly posel utuší jejich krvavý režim na Ukrajině, bude novým hřebem do rukou osvobozeneských snah zaštítia pohřbeného ukrajinského národa.

Věkterd Vaše dosavadní vědecké, literární, větejná a politická činnost, vážený pane, svědčí o tom, že jste vždy bojoval na frontě a v obodvuje. Je to právě tak fronta, na níž Ukrajina cusele krouží již od světové války. Právě nyní Moskvu chce definitivně zácloupat s Ukrajinou, kružit popravujíc ji na kříži jejich osvobozenako-národních snah. Nemáže být duou méně o tom, že v tomto historickém souboji sympatie kulturního světa mají patřiti zdousné Ukrajině, nikoli však sovětské Moskvě. Nedovedu si tudíž představit, že přítel a příkopník Nové Evropy chtěl by být, třeba náhodilým, spojencem Moskvy v tomto krvavém pogromu Ukrajiny.

Račte přijmouti, vážený pane, ujistěná mé dokonale úcty.

H. O. Bočkovský.
Praha, 5. IX. 1933.

A Monsieur Edouard Herriot. Lettre ouverte du Professeur H. O. Botchovsky.*)

Monsieur!

Dans votre voyage à Moscou vous avez cette fois traversé l'Ukraine, ce pays si cruellement frappé par le sort, mais vous ne l'avez pas vu.

Je ne puis m'expliquer autrement l'enthousiasme avec lequel vous avez parlé à Kiev et à Karkiv des résultats obtenus par le régime bolchévique.

Vous étiez heureux de ne pas vous être trompé dans les prévisions exprimées il y a 11 ans dans votre livre sur l'U. R. S. S., à la suite d'un premier voyage au pays miraculeux de «la faucille et du marteau».

Pourtant vous vous êtes franchement trompé dans votre appréciation optimiste au sujet de l'édition sociale soviétique, non seulement à l'origine mais davantage encore maintenant, puisque vous vous êtes publiquement enthousiasmé des acquisitions du bolchevisme dans un pays, au moment même où ce pays agonise à la suite des expérimentations folles de la dictature rouge moscovite.

Alors au moment précis où vous vous trouvez en Ukraine soviétique, en Europe l'opinion publique s'alarme et prend fait et cause pour l'Ukraine soviétique mourante, et à Paris à la conférence de la II. Internationale les partis socialistes ukrainiens s'adressent publiquement au prolétariat international pour qu'il proteste contre la politique du pouvoir soviétique qui vise la ruine et la déestruction du peuple ukrainien.

Evidemment vous, vous n'avez pas remarqué l'épouvante qui régne actuellement en Ukraine. De même qu'avant vous ne l'avez pas remarquée et n'avez pas remarqué les souffrances inhumaines en U. R. S. S. de nombreuses personnalités européennes, qui ont visité cette «maison morte» qu'est l'U. R. S. S.

Tel est le sort curieux de ces témoins: ils ne voient point le déses-

poir sans issue de la réalité soviétique tout enthouisaient qu'ils sont pour les fantasmagories planétaires de la Moscovie rouge.

Il faut travailler pour les enfants, avez-vous dit à Kiev, «pour qu'ils ne souffrent pas comme nous». Que peut-on dire contre ces paroles! Pourtant, de quelle ironie sanguinaire elles sont l'expression, en Ukraine soviétique où les parents affamés tuent leurs enfants, et où les enfants au service du Guepou dénudent et lèvent leurs parents aux mains des bourreaux bolcheviks; où les villages entiers se vident par suite de la famine et des épidémies; où la mort est le dernier espoir pour les millions de ceux là qu'a poussé à bout l'occupation moscovite.

Dans la capitale de l'Ukraine Soviétique, à Karkiv, vous avez dû être salué (comme écrivent les journaux), par une foule populaire enthousiaste, et cela malgré une pluie torrentielle. Je ne sais pas, Monsieur, qui vous a salué à Kiev et à Karkiv. Je sais seulement que ce ne fut pas le «vieux peuple» de l'Ukraine asservie et torturée par l'enfonceur bolchévique.

Pour entendre la vraie voix du peuple ukrainien vous auriez dû parcourir et voir les villages de l'Ukraine mourante, vous auriez dû passer dans les Bolovki et les autres bagnes de l'Etat soviétique; vous auriez dû visiter les prisons et lesoubliettes du sanguinaire Guepou, parce que là plus que partout ailleurs on peut entendre la voix vivante du peuple ukrainien qui est torturé et martyrisé par les bourreaux rouges.

Vous auriez dû ensuite observer les cimetières ou plus simplement les fosses où sont enterrés les milliers de fusillés ou bestialement assassinés par les bolcheviks, les intellectuels, les paysans et les ouvriers ukrainiens qui fidèles à la tradition nationale de la lutte pour la liberté ont préféré mourir que d'allier leurs droits ou de s'incliner devant le joug soviétique qui pèse sur leur Patrie.

*) Cette lettre parut au quotidien ukrainien «Dilo» (L'Œuvre) à Léopolis le 9. IX. 1933.

Maissez-vous, Monsieur, que toutes ces victimes, tant mortes que vivantes, de la terreur bolchevique et dont le seul crime fut l'amour pour la Patrie et le dévouement au peuple, figurez-vous, dis-je, que toutes ces victimes se soient avancées en masse à votre rencontre. Je ne sais pas si l'étendue de Kiev et de Karkhieh eut été suffisante pour contenir cette avalanche tragique. En les voyant et en écoutant le récit de leur martyre et leurs souffrances (qui certainement auraient étonné le vieux Dante) vous n'auriez pas eu le courage de parler avec un tel enthousiasme des acquisitions de l'ordre bolchevique. Car que valent tous les géants bolcheviks, toutes ces communies exemplaires, tous ces kolkhozes, etc., édifiés au prix de la plus féroce terreur, des plus effroyables sacrifices et des plus cruelles tortures allant même jusqu'à la mort!

Que valent-elles toutes ces acquisitions techniques du plan quinquennal qui ont amonct l'état de famine et l'ont conduit jusqu'au cannibalisme! C'est pourquoi, Monsieur, vos paroles élogieuses et enthousiastes concernant les acquisitions bolcheviks en Ukraine sont une insulte au malheureux sort du peuple ukrainien.

Autre éloge du bolchevisme en Ukraine, à l'heure actuelle, quand ce malheureux pays affamé agonise, quand Moscou a déjà supprimé même jusqu'aux derniers vestiges de son autonomie politique, quand l'homme de Moscou à Karkhieh, Postichoff, pourrait ouvertement une campagne anti-ukrainienne, quand l'Académie Ukrainienne des Sciences, que vous avez visitée, à Kiev est complètement étouffée, quand le dictionnaire de la langue ukrainienne flétrit par elle est considéré comme un attentat contre-révolutionnaire et comme une trahison d'Etat, quand le communisme ukrainien lui-même est suspect et que les dirigeants bolcheviks ukrainiens qui étaient acquis corps et âme aux idées de la science révolutionnaire moscovite, par exemple l'écrivain prolétarien Khyliony, ou bien le vieux collaborateur de Lénine Skrypnik, doivent protester par un suicide démoniaque contre la

deukroïnisation générale et forcée du pays par les soviets moscovites — je répète s'enthousiasmer dans de telles conditions du régime sanguinaire de Staline en Ukraine — c'est totalement incroyable que cela passe l'imagination et que rien ne peut l'excuser.

Mais l'Ukraine soviétique se trouvant enchaînée dans le service bolchevique, épuisée dans la lutte antimoscovite, se fait. Déjà elle n'a plus la force de protester publiquement ni de lancer même un dernier S. O. S.

Par contre ceux qui sont libres et au dehors des frontières soviétiques ne doivent pas se faire. La conscience de ce devoir m'a poussé en tout que publiciste ukrainien de vous écrire, Monsieur, cette lettre.

Il est de tradition pour votre Patrie de soutenir les aspirations libératrices des peuples opprimés. Votre grand compatriote Voltaire a dit si justement que : «L'Ukraine a toujours aspiré à être libre.» Oui, c'est la vérité. C'est l'idéal qu'a toujours poursuivi l'Ukraine au cours de toute son histoire. C'est la raison pour laquelle l'Ukraine a toujours été crucifiée par ses ennemis. C'est aussi pour cette raison que les occupants bolcheviks martyrisent le peuple ukrainien. Chacune de vos paroles l'hélice à l'adresse des bolcheviks ne pourra que fortifier ce régime sanguinaire en Ukraine. Chacune de vos paroles aussi par le fait même sera un nouveau clou enfoncé dans le cercueil du peuple ukrainien enterré vivant. Toute votre activité passée scientifique, littéraire, sociale et politique, Monsieur, prouve pourtant que vous avez toujours lutté pour la liberté. C'est justement pour elle que l'Ukraine se couvre de sang depuis la guerre mondiale. Et c'est le motif pour lequel Moscou règle son dernier compte avec elle et crucifie férolement l'Ukraine sur la croix de ses aspirations libératrices nationales. Il ne peut y avoir deux idées différentes sur ce que dans cette bataille historique les sympathies du monde civilisé doivent se trouver du côté de l'Ukraine étranglée et non point du côté de Moscou soviétique.

Je ne peux me figurer que le partisan et l'édificateur de l'Europe

nouvelle, vont être ne fut ce qu'assassiné involontaire de Moscou dans son pogrome sanglant de l'Ukraine...

Je vous prie d'agréer, Monsieur,
l'assurance dévoue ma haute considération.

H. O. Botchowsky.

Obzeh:

	Str.
Úvodem.....	1
Proč došlo k letosnímu hladomoru na Ukrajině.....	2
Dr. Ev. Ammende o hladomoru na Ukrajině	4
Z dojed ře sovětské Ukrajiny	5
Kobáň umírá — kubáňští kosáci jsou sověty vyhlazování	6
„Le Matin“ o hladomoru na Ukrajině	7
Anglický hlas o hladu na Ukrajině	7
Cizí turnajisté nezemří na Ukrajinu	8
Hlad' na Ukrajině je nepopireatelným faktum	9
Ukrajinci komunisté v Polsku želají a odzujují Stalinovi diktaturu na Ukrajině..	9
Ukrajinci komunisté proti S. S. S. R.....	11
Tragedie prof. M. Hruševského	11
Ukrajinci komunisté proti Moskvě	12
Letošní eklikrén na Ukrajině	13
Zvohne na poplach!	13
Ukrajina v předválečných kréčích	15
Protest ukrajinských socialistických stran	15
Projev Svazu Ukrajinek zo Lvova	16
Výzva vikariátového arcibiskupa kardinála Dra T. Truhitza	16
Návrh o organizaci mezinárodní pomocné akce Dr. Ev. Ammenda	17
Ukrajinský akční pomocný výbor v Praze	17
Volejny výbor pro záchrannu Ukrajiny v Bukovině	18
Pomocný ukrajinský výbor v Belgii	19
Organizačno pomocné akce v Rakousku	19
Američtí Ukrajinci na pomoc hladovějícím soukromenovrům	19
Svaz národů a hladomor na Ukrajině	20
P. Möwinkel o pomocné akci ve prospěch hladovějící Ukrajiny	20
Mezinárodní svaz žen pro pomocnou akci ve prospěch hladovějící Ukrajiny	21
IX. kongres evropských národnostních menšin v Bernu o hladomoru na Ukrajině..	21
„SIAMAC“ ve prospěch hladovějící Ukrajiny	22
Sověti dozvívají hlad na Ukrajině	22
Ukrajinské a cizí pomocné výbory	24
29. říjen — dnem národního smutku a protestu	24
Německá pomocná akce „Brüder in Not“	26
„Za Ukrajinu“	23
Otevřený dopis prof. H. O. Bodkovského p. Ed. Herriotovi	28

Sommaire:

	Page
Avant propos	1
Les causes de la famine en Ukraine	2
Dr. Ev. Ammende sur la famine en Ukraine	4
Extraits des lettres de l'Ukraine soviétique	5
Couban se meurt; les soviets entendent les cosaques coubans	6
„Le Matin“ sur la famine en Ukraine	7
Opinion d'un anglais relative à la famine en Ukraine	7
Défense aux journalistes d'entrer en Ukraine	8
La famine en Ukraine n'est une vérité sans contredit	9
Les communistes ukrainiens en Pologne se plaignent de la dictature de Staline et la condamnent	9
Le communiste ukrainien contre l'U. S. S. R.	11
Le cas tragique du professeur M. Hruščovský	11
Les communistes ukrainiens contre Moscou	12
La récolte de cette année en Ukraine	13
Le sort du peuple ukrainien	13
L'Ukraine agonisante	15
Protestation des partis socialistes ukrainiens	15
Appel des femmes ukrainiennes à Léopol	16
Appel de l'archevêque viennois, cardinal Dr. Innitzer	16
Le projet d'une organisation internationale de secours de Dr. Ev. Ammende	17
Le comité exécutif de secours à Prague	17
Le comité national ukrainien de secours en Bohême	18
Le comité de secours en Belgique	19
L'organisation de secours en Autriche	19
Les ukrainiens américains viennent en aide à leurs compatriotes	19
La Société des Nations et la famine en Ukraine	20
M. Mowinckel sur le secours porté aux affamés en Ukraine-Liaison	20
LAWSEC pour les affamés en Ukraine	21
Le IXème Congrès des minorités nationales en Europe à Berne sur la famine en Ukraine	21
„SIAMAC“ en faveur des affamés en Ukraine	22
Les Soviets avouent la famine en Ukraine	22
Les comités de secours ukrainiens et étrangers	24
Le 29 octobre — jour de deuil et protestation nationaux	24
L'organisation de secours allemand „Brüder in Not“	26
„Pour l'Ukraine“	26
Lettre ouverte du prof. H. O. Bočkovský à M. Eli Harriot	28

Cena Kč 4.—

Vychází dvakrát měsíčně. - Majitel a vydavatel Ukrajinský akční výbor. - Řídí H. O. Bočkovský s redakčním kruhem. - Zodpovědný redaktor Dr. I. Dobrovolský. - Redakce a administrace: Praha XII., Šlezská 7. - Tiskem »Legiografie«, Praha XIII., Šármova ul. 665.

Právě vyšla brožura

ARK. ŽIVOTKA:

S. S. S. R. A UKRAJINA

(Dobytí Ukrajiny sovětským Ruskem)

K dostání v administraci časopisu „Hlad na
Ukrajině“. Cena 5 Kč.